

SCLOVENECE

Naročnina mesečno
18 Lir, za inozem-
stvo 31.50 Lir - ne-
deljska izdaja ce-
loletno 34 Lir, za
Inozemstvo 65 Lir.
Cek. rač. Ljubljana
10.650 za naročnino
in 10.349 za inserate.
Podružnica:
Novo mesto.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje Italijanskega in tujeja
Izvor: Unione Pubblicità Italiana S.A., Milano.

Izdaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana.
Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Lubiana.
Telefon 4001-4005.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana
ed estera: Unione Pubblicità Italiana S.A., Milano.

Abbonamenti: Mese
18 Lire. Estero, me-
se 31.50 Lire. Edi-
zione domenica, an-
no 34 Lire. Estero
65 Lire. C. C. P.
Lubiana 10.650 per
gli abbonamenti,
10.349 per le in-
serzioni.

Filiale:
Novo mesto.

Bollettino No 1031

Aspri combattimenti in Tunisia

**Aerosiluranti italiani attaccano navi
nemiche nel porto di Algeri: un piro-
scafo affondato, uno incendiato, due
colpiti - Bona e Bougie bombardati**

Il Quartier Generale delle Forze Armate comunica:

Dopo intensa preparazione di artiglieria, il nemico ha iniziato ieri una violenta offensiva contro i settori centrale e meridionale del fronte.

Aspri combattimenti sono in corso.

L'Aviazione dell'Asse partecipa alla lotta bat-
tendo le retrovie avversarie e colonne in movi-
mento.

La caccia germanica ha abbattuto cinque
»Spittfiree.

Nostri velivoli hanno bombardato le attrezza-
ture portuali di Bona e di Bougie, pro-
vocando sensibili danni.

Questa notte una formazione di aero-siluranti del 105 Gruppo comandato dal Capitano Mancini Urbano da Cesena ha attaccato navi alla fonda nel porto di Algeri: un piroscalo da 10 mila tonnellate è stato affondato, uno di medio tonnellaggio incendiato, altri due risultano colpiti.

Vojno poročilo št. 1031

Ostri boji v Tunisu

**Italijanska torpedna letala napadla
sovražne ladje v alžirskem pristanišču
ena ladja potopljena, ena zažgana,
dve zadeti - Bona in Bougie
bombardirani**

Glavni Stan Italijanskih Oboroženih Sil ob-
javlja:

V Tunisu je sovražnik po močni topniški
pripravi včeraj začel silovito ofenzivo proti se-
vernemu in južnemu odseku bojišča. Ostri boji
so v teku.

Osno letalstvo se udeležuje bojev ter tolče
sovražnikova zaledja in premikajoče se kolone.

Nemški lovci so sestrelili 4 Spitfireje.
Naša letala so bombardirala pristaniške na-
prave v Bona in Bougie in povzročila občutno
škodo.

To noč je skupina torpednih letal 105. roja
pod poveljstvom kapitana Mancinija Urbana iz
Cesene napadla ladje v sidrišču zaliva v Alžiru,
en 10.000 tonski parnik je bil potopljen, en srednje-
velik parnik zažgan, dva druga pa zadeta.

Zadnja pot mučenika in junaka Giovannija Sava

Split, 22. marca. AS. Split je izkazal fašistič-
nemu mučeniku Giovanniju Savi vse časti. Truplo,
ki je bilo položeno na mrtvaški oder v Liktor-
skem domu, je obiskala velika množica ljudstva
in oblasti. Tako so izkazali zadnjo čast velikemu
dalmatinskemu domoljubu, vojnemu prostovolju,
skvadristu, hierarhu in najčistejšemu sinu te zem-
lje, ki se je zanj zmerom boril in za katero je
padel zadet od nasprotnikove svinčene. Ob 10
se je na Liktorskem trgu razvrstil neštevilčen
sprevod, ki so ga začeli nosilci nad 100 vencov,
med katerimi je bilo opaziti vence tajnika stranke,
bivšega dalmatinskega guvernerja Bastianinija,
sedanjega guvernerja, prefekta, zveznega tajnika,
strankinih organizacij, vojaških poveljstev, fašis-
tične zveze iz Benetk, domačega fašista, fašistične
zveze v Zadru in Ducejevih mušketirjev. Krsto
so nosili skvadristi. Za njo so je zvrstila pokoj-
nikova rodbina, nato pa so šli oblastniki in do-

Pij XII. lahko obolel

Vatikansko mesto, 22. marca. AS: Papež Pij
XII. je lahko obolel. Zdravniki izjavljajo, da nje-
govo stanje ne povzroča vznemirjenosti. Danes ni
bilo običajnih avdienc.

Egiptovski princ se pridružil osi

Rim, 22. marca. AS: Egiptovski princ Mansur
Daud, potomec Mohameda Alija Velikega in član
egiptovske kraljevske družine, je iz Carigrada pri-
šel v Rim. Kneza Mansurja Dauda spremlja kne-
ginja z dvema otrokoma. Izjavil je, da je prostovoljno
zapustil Egipt in prišel v Italijo, kjer se
hoče pridružiti stvari osi v borbi proti njenim so-
vražnikom, ki so tudi sovražniki Egipta, arabskega
ljudstva in islama.

Hinavščina brez primere

Berlin, 22. marca. AS. Diplomatska in poli-
tična korespondenca se v kratkem članku bavi s
Rooseveltovo napovedjo konferenc, na katerih
bodo obravnavali poveljstva vprašanja, zlasti na-
črte za prehrano narodov. Take konference se
napovedujejo, pripominja list, ko se že izvaja
blokada proti evropski celini, ki nalaga tolikšne
žrtve zlasti prebivalstvu zasadenih pokrajin. Ne
more torej biti dvoma o pravih namenih teh
konferenc, ki naj bi imele človečanski videz. V
Washingtonu se že dolgo domišljajo, da bi mogli
po vojni izvajati odločilen vpliv na narode sveta
z orožjem in z živežem. Spričo te hinavščine so
ocene sile odločne nadaljevati pot do popolne go-
spodarske neodvisnosti evropske celine za odvni-
težev nevarnosti, da bi morali evropski narodi stra-
dati, kar bi radi dosegli angleško-ameriški bo-
gataši.

Hitler na spominski dan nemških junakov

**Govoril je predstavnikom oboroženih sil v Berlinu — Na vzhodu se je fronta ustalila — Kdo bo odločal
o bodočem redu v Evropi — Zavezniški narodi so strnjeni**

Berlin, 22. marca. AS: Na častnem dvorišču Voj-
nega muzeja je Hitler na spominski dan junakov
imel govor. Slovesnost je bila strogo vojaška. Ob
straneh odra, s katerega je Hitler govoril, so
bile zasajene zastave različnih vrst orožja. Po dvo-
rišču, v čigar ozadiju je bil velik kljukasti križ, so
bili razporejeni generali in admirali. Poleg teh je
bilo navzočih 300 ranjencev, zastopniki oblasti ter
dostojanstveniki stranke.

Hitler je prišel v muzej v spremstvu maršala
Göringa, velikega admirala Doenitzera ter maršalov
Keitela, Milcha in Bocka, voditelja policije Him-
mlerja ter voditelja vojnih invalidov Oberlindober-
ja. Hitler je govoril takole:

»Četrty praznujemo na tem kraju spominski
dan junakov našega ljudstva. Spominski dan smo
prestavili zaradi tega, ker se mi je zdelo, da šele
zdaj lahko s mirno vestjo zapustim svoje delovno
mesto, na katero sem bil privezan mesece in me-
sece. Ker je zaradi žrtve in junaštva naših vojakov
na vzhodnem bojišču bilo zdaj mogoče končno pre-
magati krizo, v katero je padla nemška vojska po
usodi, ki je ni zaslužila, je bilo mogoče ustaliti
fronto ter izdati tiste ukrepe, ki nam morajo pri-
hodnje mesece znova zagotoviti uspeh vse do
končne zmage.»

Nato je dejal, da je vesel, ko more naznaniti,
da je z današnjim dnevom odpravljena prepoved
dopustov za vojske na bojišču. Bojevniki bodo mogli
spet obiskovati svoje drage v domovini.

Nato je omenil velikanski boj, ki so ga pre-
teklo zimo bili nemški vojsaki in njihovi zavezniki,
da bi zavezali strašansko nevarnost, ki so jo pome-
nile velike boljševiške množice. Te so se iz ne-
končnih vzhodnih pokrajin hotele razliti po ev-
ropski celini in so grozile uničiti veliko dediščino
zahodne omike, da bi tako zadovoljile ne samo
starodavnemu požrešnemu pohlepu Rusije, temveč
tudi koristim angleško-ameriškega kapitalizma. Za-
sluga, da so preprečili in oddaljili od Evrope to
strašovitost nevarnost, je največja čast za tiste vo-
jake, ki se jih spominjamo danes. Že slika velikani-
skih vojaških priprav v Rusiji nam kaže prived
silovitega napada na zahodno Evropo v vseh nie-
govih strahotah ter prived žalostne usode, ki bi
bila zadela Nemčijo ter vso ostalo evropsko celino,

če se ne bi bil vzdignil narodni socializem z naj-
boljšimi silami zahoda ter tvegal neusmiljeno vojno,
katero je pripravilo ter vsililo svetovno judovstvo.

Tisto, kar nemški vojsaki branijo na vzhodnem
bojišču, je samo zunanji obraz te celine ter nje-
nih socialnih in kulturnih pridobitev. Je pa tudi
zunanji obraz človečnosti, iz katere so vsa stoletja
brstela vrednote, ki prevečajo evropsko omiko in
omiko drugih celin. Poleg grozečega divjstva na
vzhodu srečavamo enak satanski uničevalni bes-
ki navdihuje tako imenovane zahodne zaveznike
boljševizma.

Vojni cilji naših nasprotnikov so nam znani po
nešteti tiskovinah in izjavah. Čenče, posvečene
s tako imenovano Atlantsko karto, so vredne prav
toliko kakor sloviti Wilsonovi 14 točk, spričo
dejanske vsebine versajske mirovne pogodbe. Ka-
kor je leta 1936 vojni hujskač Churchill, ki še ni
bil odgovorni voditelj Anglije, pritiskal na angle-
ške parlamentarne demokrate, da je treba Nemčijo
znova uničiti ter s tem delat pot novi vojni, tako
danes mirovni načrti razodevajo, da imajo demo-
kracije iste cilje za bodočo povojno ureditev Ev-
rope. Njihovi cilji se točno ujemajo z boljševiški.
Te cilje Nemčija nele pozna, temveč jih je tudi
dokazala. To so: uničenje vseh celinskih ljudstev,
ki kažejo nacionalna prizadevanja, najprej pa nem-
škega ljudstva. Vseeno je, kako naj bi se to zgo-
dilo — pa naj upoštevamo okrutne predloge ame-
riških poslancev ali ne. Važno je in ostane ne-
ugasljivo sovražstvo zoper tisočletno nemško plemo.

Nato je omenil junaško vedenje čet na bojišču,
kateremu odgovarja enako vedenje nemškega ljud-
stva, ki se ga je dobesedno del tudi znašel v vojnem
področju. Celo ženske in otroci so spričo sovraž-
nikovega uničevalnega besa dali dokaze o žrtvah
in junaštvu, podobnem junaštvu na bojiščih.

To je dokaz, da nemškemu ljudstvu ni treba
dopovedovati, kako huda je boljševiška nevarnost.
Kar se pa tiče tako imenovanega nevtralnega sveta,
naj se zaveda, da je njegovo menjajče se sta-
lišče do dogodkov mogoče samo zaradi tistih, ki
z lastno žrtvijo preprečujejo, da temu svetu ni
treba na lastni koži spoznavati trde resničnosti.
Jasno je eno: da bodo v dobi, kakor je sedanja,

mogli zdržati samo narodi, ki so zavzeli jasno
stališče.

Plameni požarov, ki jih je zanetilo sovražno
divjstvo, bodo le še utrdili našo železno voljo, da
bomo Evropo ubranili grozeče smrtne nevarnosti,
in tukaj ponavljam svojo staro prerokbo, da ob
koncu te vojne Nemčija in njeni zavezniki ne bodo
postali žrtve boljševizma. Žrtve boljševizma pa
bodo tiste dežele in narodi, ki so se zmeraj tesneje
povezovali z judovstvom in se sami ugonobili po
boljševiškem strupu, čeprav so zaradi svoje za-
starele državne uprave menili, da jim ta strup ne
more škodovati. Ne bo torej prišlo do razsula, ki so
ga napovedovali narodnemu socializmu ter fašizmu,
marveč osul se bo stari imperij. Grehi proti lastni
krvi in beda ter razvaline, ki so jih odgovorni vo-
ditelji teh narodov zakrivali v lastni hiši, bodo ne-
kega dne vpili v nebo po maščevanju.

Nato je Hitler dostavil, da se ni izpolnilo upanje
sovražnikov, ki so sodili, da bo v drugi zimi v Nem-
čiji prišlo do razkroja, nasprotno: v nemškem na-
rodu se je prebudila železna volja, da se bo upiral
za vsako ceno, in zato je zdaj zbral vse svoje ogrom-
ne sile. Izdelava orožja venomer narašča. V mili-
jonih hitijo na bojišče mladi vojsaki in moške, ki so
bili mobilizirani za tolažno vojno, ter vojsaki, ki so
bili bolni ali ranjeni, a so zdaj okrevali. Stari in
mladi delajo za obrambo domovine: na eto tisečo
žensk in dečkov je na delu. Tako se bodo nemške
oborožene sile polagoma spreminile v narod bo-
jevnikov. Kakor je narodni socializem nekdanj od-
pravil svoje notranje nasprotnike, tako bo tudi zdaj
premagal vse zunanje sovražnike. Nemčijo podpi-
rajo v tem boju tisti zavezniški narodi, ki so se
v Evropi in vzhodni Aziji odločili braniti svoj ob-
stoj in svojo omiko. Ob naši strani so bojevniki
narodov, ki so razumeli, da je njihova bodočnost
samo v novem redu, ki vidi v boljševizmu samo
peklensko orodje uničevanja. Kolikor bolj odločna
bo borba, tem daljša bo doba miru, ki ga je naša
celina potrebna, da se zaceli po rane. V bo-
dočnosti ne bodo sodili tisti moške, ki že poprej
niso znali ceniti miru in so v npravi slepoti poglani
svoja ljudstva v vojno ter v pogubo, marveč samo
tisti, ki so že pred to vojno z revnimi sredstvi znali
evoj narod voditi na višjo raven socialnega živ-
ljenja in omike.

Bodočnost raznih omikanih narodov ne bo torej
judoveškega, boljševiškega ali judovskega kapitali-
stičnega kova, marveč bo posvečena narodnim ko-
ristim in glavno vodilo ji bo blagor skupnosti.
Narodnosocialistična država se je vedno navduše-
vala za ta vzor in et bo tudi po vojni neutrudno
prizadevala za ureditve končnega načrta, ki naj
odpravi socialne razlike med posameznimi eloji, in
naj ustvari skupnost, zasnovano na temeljih res-
ničnega socializma. Tako 452.000 mož, ki jih je ta
druga svetovna vojna doslej zahtevala, ni padlo
zaman. Ti junaki so znaili boljše dobe in bodo
vedno ostali v naših vrstah.

Hitler se je ponovno poklonil tovarišem, padlim
na polju časti, žrtvam, ki so padle po sovražnih
napadih na domačem ozemlju, in vsem žrtvam nem-
ških zaveznikov. Potem si je Hitler ogledoval za-
etave, ugrabljen sovražnik v bojih po vsem vzhod-
nem bojišču, ter pregledal častno četo, v kateri so
bili letalci, pomorski in napadalni oddelki. Nato
se je odpravil k bližnjemu spomeniku padlih, ki je
bil ves ovit s starimi in novimi zastavami nemške
vojske. Potem se je prijazno pogovarjal z mnogimi
vojnimi ranjenci in pohabljeni, ki so bili razpore-
jeni blizu spomenika vzdolž ulice Unter den Linden.

Ko je Hitler zapustil vojaški muzej, se je zbrala
velika množica ljudstva, ki mu je ob odhodu prav
toplo vzklikala in ga pristrno pozdravljala.

Berlin, 22. marca AS. V tukajšnjih političnih
krogih je imela velik odmev Hitlerjeva trditve
v včerajšnjem govoru na proslavi dneva juna-
kov, da se je vzhodno bojišče dokončno ustalilo.
Ta izjava je v zvezi s sporočilom, da bodo vo-
jaki na vzhodnem bojišču lahko dobili dopust,
najvažnejši element za presojo vojaškega polo-
žaja, na katerega se lahko po zmagovitim pre-
maganju zimske krize gleda z največjim mirom.
To dejstvo je naredilo najgloblji vtis na voja-
ške in politične kroge v Berlinu. Se enkrat se
pripominja, da je Hitler prikazal nemškemu
ljudstvu in Evropi velikanski pomen borbe, ki
jo vodi Nemčija s svojimi zavezniki za rešitev
zahodne civilizacije pred boljševiško nevarnost-
jo, ki jo podpira in podžiga anglosaško bogata-
stvo, katero pa si s tem s lastnimi rokami kop-
lje svoj grob. Tudi opomin nevtralcem, kateri
stojijo pri oknu ter izrekajo sodbe in prisostvu-
jejo sedanjim dogodkom, je v tukajšnjih krogih
naletel na širok odmev.

Angleški rušilec potopljen

Lisbona, 22. marca AS. Iz Londona poroča
angleška admiraliteta izgubo rušilca »Lightning«
Spadal je med angleške ladje najnovejšega iz-
delka.

Davis o anglosaških pomorskih izgubah

Buenos Aires, 22. marca AS: Ravnatelj ame-
riškega vojaškega poročevalskega urada E. Davis
piše v listu »Washington Post«, da bo v pogledu
ladijskih izgub marec eden najslabših vojnih me-
secev.

Roosevelt odpovedal vse sestanke

Buenos Aires, 22. marca AS: Roosevelt je od-
povedal vse sestanke, tudi tistega, za katerega se
je za nedeljo dogovoril z Edenom. Predsednik je
moral ostati doma zaradi »znakov prehlajenja«
— kakor je rekel njegov zdravnik.

Berlin, 22. marca AS. Kakor se je izvedelo
iz pristojnega vira, gradijo v neki nemški to-
varni za težko industrijo velikanski plavž s ka-
paciteto 230 ton. Ta plavž prekaša vse doseda-
nje proporcije v kovinski industriji.

Nemški napad pri Kursku napreduje

**Sovražni prodorni poskusi pri Vjazmi in Ladoškem jezeru so propadli
Tudi pri Leningradu so bili Sovjeti odbiti**

Hitlerjev glavni stan, 22. marca. Nemško
vrhovno poveljstvo objava:

Na južnem delu vzhodnega bojišča do
Bjelgoroda včeraj ni bilo pomembnih bojev.

Nemški napad jugozahodno in severozahod-
no od Kurska nadalje dobro napreduje.

Jugozahodno od Vjazme in južno od La-
doškega jezera so včeraj zopet propadli
sovražni prodorni poskusi z najtežjimi izgubami.
Samo jugozahodno od Vjazme so naše divizije
odlično, podprte od letalstva, uničile od 18. marca
nad 270 oklepnih vozil.

Težki sovjetski napadi, ki jih že tri dni vodijo
jugovzhodno od Leningrada, so bili odbiti z
visokimi izgubami od odločne obrambe naših čet.

V južnem in srednjem Tunisu so močne an-
gleške in ameriške sile napadle italijanske posad-
ke. V teku so težki boji na kopnem in v zraku.

Letala za dolge polete so v Atlantskem
morju s težkimi bombnimi zadetki poškodovala
neko večjo trgovsko ladjo.

Pri že objavljenem napadu nemških bojnih le-
tal na pristanišče v Tripolisu v noči na 20.
marec so bile potopljene tri trgovske ladje in en
spremljevalni čoln.

Dr. Ley o Hitlerjevem triumfu na vzhodu

Berlin, 22. marca. AS. S položajem na vzhod-
nem bojišču se je bavil v listu »Angriff« tudi mi-
nister Dr. Ley. Brez krivde nemških vojakov in
nemškega vrhovnega poveljstva — piše Dr. Ley —
se je zrušila 450 km dolga fronta. Morje orožja
in armad je vdrl v nemške postojanke in napre-
dovalo 400—500 km globoko. Vlada je pojasnila
ljudstvu težavnost tega poraza. Sovražnik je tri-
umfiral. Namesto da bi narod v tem težkem tre-
nutku klonil, se je bliskovito dvignil na noge, po-
množil svoje sile in potrdil svojo fanatično voljo
po zmagi, naj velja kar hoče. Hitler je ostal po-
nosen. Kjer bi drugi odpovedali, je on obvladal
položaj. Kakor je prejšnje leto triumfiral nad trdo-

tami izredne zime, tako je letos največji in naj-
genialnejši voditelj vseh časov in vseh narodov
triumfiral nad boljševiškim valjarjem. Umik se je
spremenil v nepremagljiv zid, nato pa v zmagovi-
vito protiofenzivo. Kje se je v zgodovini videlo
že kdaj kaj podobnega? Naše človeške in mate-
rialne izgube so v primeri s sovražnimi malenkost-
ne: samo v enem obroču pri Harkovu so bolše-
viški izgubili več kot kakor šesta armada pri Sta-
lingradu. Brez dvoma prisostvujemo — nadaljuje
Dr. Ley — največjemu zgodovinskemu vojaškemu
podvigu: spremeniti poraz, ki je bil posledica iz-
rednih okoliščin, v zmagovito ofenzivo, je mogel
in znal le Adolf Hitler, naš vodja.

Sovjeti zahtevajo tudi skandinavске države

Buenos Aires, 22. marca AS. Nekateri člani
ameriškega kongresa, ki so »skandinavskega po-
rekla, so povedali, da vlada v tamkajšnjih kro-
gih velika vznemirjenost zaradi neke Litvinove
zahteve, ki jo je stavil Eden. Na nekem se-
stanku je namreč Litvinov izjavil, da morajo bi-
ti skandinavske države prepuščene Sovjetom in
da jim mora biti tamkaj dovoljeno najmanj to,
da si bodo lahko zgradili tako na skandinavskih
atlantskih obalah, kakor tudi na zahodnih oba-
lah Baltskega morja oporišča, ki bodo služila
njihovim življenjskim in varnostnim interesom.
»Washington Herald« je objavil zanimiv članek
pod naslovom »Kako bo angleško-ruski pakt
gospodoval Evropi, v katerem pravi, da je An-
glija odločena ostati zvesta 20 letni pogodbi do
Rusijo in podpirati ruske zahteve do baltskih
držav in do delov Poljske, ki jih je Rusija za-
sedla leta 1939. Rusija pa bo priznala v zamenjo
angleško nadoblast v zahodni Evropi z izjemo

Francije, ki bi sodelovala z Rusijo, ker je bila
že pred vojno 40% komunistična. List nadalju-
je: Če bosta Anglija in Rusija nadvladali Ev-
ropo, bo navzočnost Združenih držav v Evropi
odveč.

V zvezi s tem tudi poročajo, da je tudi lon-
donski »Times« v posebnem uvodniku pisal, ka-
ko bosta po vojni Anglija in Rusija vladali v
Evropi. To je tako razburilo ameriško javnost,
da je moral Eden pri svojem sedanjem obisku
v Združenih državah demantirati »Timesovo«
pisanje in izjaviti, da bo pri urejanju povojne
Evrope sodelovala tudi Amerika.

Buenos Aires, 22. marca AS. V zvezi z rusko
željo po razširitvi Sovjetske Rusije od Baltika
do Egeja iz »varnostnih« razlogov piše »Wa-
shington Post«: Ni dvoma, da amerškemu ljud-
stvu ne bo ugajal zemljevid, kakor ga imajo v
glavi naši angleški in ruski prijatelji.

Uradni seznam sovjetskih izgub

Berlin, 22. marca. AS. Objavljen je bil podroben seznam edinic, ki so jih uničile nemške čete pri protiofenzivi med Donem in Dnjeprom, v kateri so zavzele Harkov in Bjelgorod. 13. februarja so imeli Sovjeti naslednje izgube: 9 pehotnih divizij, 3 pehotne brigade, med katerimi je bila ena smučarska brigada, 10 motoriziranih brigad, 25 oklepnih brigad, 2 oklepna polka in eno protitankovsko brigado. Velike izgube je imelo 19 pehotnih divizij, 5 konjeniških divizij, 7 motoriziranih brigad, 1 oklepna brigada in 4 protitankovske brigade.

Berlin, 22. marca. AS. Nemški uradni komentar k številkam, ki jih je objavilo nemško vrhovno poveljstvo 20. marca o sovjetskih izgubah pri Harkovu in Bjelgorodu pravi, da te številke mnogo povedo. Sovražnikov poraz je bil resen. Njegove izgube so slične nekdanjim izgubam v velikih uničevalnih bitkah. Gotovo je, da so boljševiki v celoti izgubili dve armadi ter najmanj za 15 divizij oklepne orožja. Iz tega pa se ne smejo delati napačni zaključki. Nemško napredovanje se nadaljuje in je na mnogih mestih že doseglo Donec. Verjetno se bo položaj ustalil ob Doncu, kar bo trajalo ves čas velikih poplav.

Berlin, 22. marca. AS. Kakor se je izvedelo iz pristojnega vira, so tudi večerajšnji napadi nemških oklepnih in pehotnih sil dovedli do začetka novega ozemlja na bojišču pri Harkovu, Bjelgorodu ter zahodno od Kurska. Južno od Bjelgoroda je bil na dolgi črti dosežen zgornji Don. Sovražnik je imel pri svojih napadih južno od Ilmenskega jezera velike izgube. Sovjeti so z

mnogimi divizijami obnovili svoje napade severno od Ilmenskega jezera. Bili so odbiti s krvavimi izgubami. Tudi južno od Ladoškega jezera in pri Leningradu napadi sovjetskih oklepnih sil niso rodili uspeha.

Berlin, 22. marca. AS. Iz pristojnega vojaškega vira se je izvedelo, da je nemška vojska med 11. in 21. marcem onesposobila na vzhodnem bojišču 946 sovražnih tankov. V tej številki niso upoštevani tanki, ki jih je uničilo letalstvo. Nemško letalstvo je zlasti napadalo sovražne postojanke južno od Vjazme in Murmansk. Tudi Batajsk je bil cilj velikih nemških letalskih napadov.

Stockholm, 22. marca. AS. Dopisnik lista »New York Times« v svojih poročilih iz vzhodnega bojišča odkrito priznava nemške uspehe v bitki na donješkem bojišču. Navzile erditemu sovjet-skemu odporu so nemške oklepne sile na raznih odsekih prebile ruske črte in prisilile sovražnika k umiku. Na opazovalca naravnost neverjetno vpliva dejstvo, da se nemška napadalna sila stalno krepi ter ne daje Rusom niti minute oddiha. Tudi južno od Harkova na odseku pri Čugulevu so se Rusi morali na široki fronti umakniti. Odmevi teh neuspehov tiste armade, ki jo je propaganda mesece in mesece proglašala za nepremagljivo ter jo o tem stalno prepričevala in ji govorila o oslavljeni Nemčiji, so zelo nevarni. Dopisnik je obiskal tudi bojišča in pravi, da so sovjetske izgube velikanske in da nemško letalstvo prekaša sovjetskega ter tesno sodeluje s kopenskimi silami.

Zmešane trditve anglosaške propagande

Berlin, 22. marca. Nemci so na vzhodnem bojišču Sovjetom že presekali važne železniške zveze, tako da se bo pošiljanje sovjetskih edinic na jug zavleklo za nekaj tednov. Zato je Stalin poslal v borbo rajši rezerve, ki so bile namenjene za pomladanske in poletne boje. Očitno upa, da bo lahko začasno na ta način zamašil obutne vrzeli v svoji vojski. V zvezi s tem berlinski pristojni krogi z zanimanjem registrirajo trud fantastične angleške in ameriške propagande, ki izdaja vse mogoče zvojaške tajnosti. Te novice so čisto jasno iz trte zvite, naj bi prepričale sovjetsko javnost, da je njihov poraz že začasen.

Popolnoma različno stališče v presoji vojaškega položaja in njegovega verjetnega razvoja pa je po-

vedal ameriški poslanik v Rusiji admiral Standley. Glavni motiv je sledeč: sovjetski poraz je drugolign pomena. Glavno je, da Stalinove armade vežejo glavno nemških sil do dneva, ko bodo anglosaški zavezniki lahko sprožili drugo bojišče. Takrat bodo Sovjeti lahko prešli v ofenzivo in dosegli svoj cilj. — Ti politični in vojaški strategji onstran Atlantika so torej z drugimi besedami zadovoljni s tem, kar se dogaja tostran Dona in rajši vidijo, da se rdeče armade umaknejo, kakor pa da bi uničile nemške armade. Admiral Standley ki je bil žrtev svoje prirodne impulzivnosti in je obžaloval molk sovjetskega tiska o ameriški pomoči Rusiji, je častnikarjem med drugimi tudi izjavil, da bodo Stalinove armade sodelovale pri osvoboditvi malih narodov.

Obrotniški pomočniki in vajenci svojemu škofu

Na praznik svojega priprošnika sv. Jožefa so se zbrali rokodelski mojstri, pomočniki in vajenci v rokodelski dvorani, da se poklonijo prevzvišenemu knezoškofu ob njegovih 60-letnici. K intimnemu domačemu slavu so povabili odlične prijatelje rokodelskega stanu, ki so napolnili lepo okrašeno dvorano.

Ob petih popoldne je prišel prevzvišeni s svojim spremstvom. Navzoče odlično občinstvo je prevzvišenega z navdušenjem pozdravilo in sprejelo in mu tako izrazilo svojo vdanost in ljubezen.

Komaj je potihnil vihar ovacij, se je razgrnil zastor in na odrju je zapel rokodelski zbor Tomčev »Pozdrav vladiki«, v katerem so v lepi ubranosti prišla do izraza topla čustva rokodelske mladine. Zboru je sledila deklamacija. Nastopil je g. Korošec, ki je s svojim sonornim glasom občutno in zanosno recitiral Lovrenčičevo »Vezilo«, iz časa in dela in prizadevanj prevzvišenega zajeto prigodnico, ki izzveni v borbeno izpoved idealne mladine:

Prevzvišeni, ko venec šestdesetih let ovenčal Vam je čelo, smo se zbrali da še iz naših mladih gred bi cvet v vezilo Vam ljubezni vdane dali: Mladina samo eno — Vašo pot pozna — mi z Vami smo in hočemo povsod Bogal

In kakor v potrdilo te izpovedi je nato zapel zbor »povabljeni vred, ki so vstali, močno in vedno vnamajočo himno »Povsod Bogal«.

Osrednja točka slavnostnega sporeda je bil nagovor g. prelata A. Strojca, ki je v svojih izjavah poudarjal povezanost našega ljudstva s svojim škofom. V imenu mojstrov je nato čestitil prevzvišenemu g. Musar in se mu s pomočnikom Alešem in še z nekim vajencem zahvalil za posebno milost, da bo poslej Rokodelski dom imel tudi pod svojo streho dom nebeskega Kralja — svojo hišno kapelo, za katero so zbrali mojstri — 60 po številu — tolik dar, da lepo opremijo bivalične božje. To naj sprejme prevzvišeni kot poklon ob svojem jubileju.

Prevzvišeni se je nato zahvalil in vzpodbudil s svojo besedo rokodelce in vse navzoče. Njegove besede so napravile na vse mogočen vtis in si jih je gotovo vsak vzel za vodilo na pot življenja.

Igralci so nato uprizorili lep Kúrtenov misterij »Tesser ob poti«. Prizor je bil mojstrsko podan.

Tako so obrtniki, rokodelski pomočniki in vajenci lepo proslavili praznik svojega nebeskega zaščitnika in ga posrečeno povezali s proslavo življenjskega jubileja svojega škofa.

Gospodarstvo

Ljubljanska kreditna banka. Uprava banke je na svoji seji dne 20. t. m. pod predsedstvom g. Ivana Jelačina po poročilu ravnateljstva odobrila bilanco zavoda za leto 1942, ki izkazuje s prenosom vred Lit 1.074.259,66 čistega dobička. Upravni svet zavoda je sklenil predlagati občnemu zboru, ki se bo vršil 10. aprila, izplačilo 4% dividende prioritetenim delničarjem, dodelitev Lit 250.000 rezervnim fondom, Lit 200.000 podpornemu fondu za uradništvo, dočim se Lit 472.259,66 prenese na novi račun. — Rezervni fond bode znalski po letošnji dotaciji nad 3/4 milijona lit. to je nad 31% delniške glavnice. — Na seji je bil obenem sprejet predlog uprave, da banka s 1. julijem t. l. po predhodni odobritvi Visokega komisariata, ukine zaščito za stare vloge in se tako zavod povrne v normalno poslovanje.

Devinkulacija kavicij. Stranke, ki se zani-majo za devinkulacijo kavicijskih podlogov, ki so bili izvršeni pred našo zasedbo, morejo v pisarni Pokrajinskega sveta korporacij, soba 10, vpogledati ob običajnih uradnih urah na-

vodila, ki jih je v tej zadevi izdal Visoki komisariat za Ljubljansko pokrajino.

Vloge pri Banca d'Italia. Banca d'Italia je z veljavnostjo od 12. dec. lani zvišala obrestno mero za bančne vloge na 3% od dosedanjih 1,5%, nadalje je vpeljala za zosebne vloge, ki so bile do-slej brezobrestne, obrestno mero 1,5%.

Zavod za banke v Italiji. Poročali smo že, da je bil v Italiji ustanovljen osrednji zavod za banke, kateremu je doslej pristopilo 143 denarnih zavodov. Novi zavod je ustanovljen v obliki delniške družbe z glavnico 50 milij. lit. Za predsednika za-voda je bil izbran nar. svetnik Candiani, za glav-nega ravnatelja pa dr. Vasilc.

Novo madžarsko posojilo. Madžarska vlada je sklenila izdati za 600 milij. pengó novih bla-gajniških zapiskov po 4% na tri mesece.

Norme za les na Hrvaškem. Posvetovalni odbor za normalizacijo pri hrvaškem ministertvu za narodno gospodarstvo je izdelal nove norme za les. Nove norme določajo obenem tudi klasifika-cijo lesa po obsegu in kakovosti. Razredi so raz-

KULTURNI OBZORNIK

Roman iz življenja letalcev

Tak podnaslov nosi knjiga, ki je izšla pred kratkim v založbi Ljudske knjigarne kot prva iz zbirke »Naša knjiga« za novo poslovno leto ter jo je spisal francoski pilot Antoine de Saint Exupéry in nosi slovenski naslov »V eter, posek, zvezde«. Toda tisti, ki bo pod pri-pombo »roman o letalcah«, pričakoval pravega realističnega romana letalca, kakšne zavite zgodbe in usode, bo razočaran, kajti to delo je fin slogovno in lirčno ter s prav globoko fran-cosko duhovitostjo in metafizično sestavljen mo-zaik najrazličnejših doživetij pilota, ki niha v vsemirju med zemljo in nebom, katerega prite-gnjenje nase tako zvezde kakor zemlja s svo-jim magnetizmom in ki uničuje razdalje tisočev in tisoč kilometrov, da opravlja delo največ-jeja človeškega napredka zadnjega stoletja. Letalstvo kot poklic je še mlada data, zato opis takih doživetij gotovo mika današnjega bralca ter je tako knjiga zelo iskana. Zadnje čase so pri nas brali romani in avtobiografski opisi navadnih meščanskih poklicev, kakor na primer zdravnikov, glasbenikov, umetnikov itd. Tako se vidi pri vseh naših književnih zbirkah, da sprejemajo med čisto književna dela zelo rada knjige, ki naj na otopljiv in konkreten živahen literarni način prikažejo vzore in

boje posameznih stanov. Taka dela so več ali manj izrazito dokumentarna in realistična, če ne naturalistična ter življenjska. Takšna pa ni ta knjiga, ki ima velike stilistične in lite-rarne vrednosti pa nobene strnjene zgodbe ter uhaja zelo rada v liriko in poezijo ter v glosi-ranje globokih doživetij. Prav zato je ta tehni-ka tako podobna napol novelistično napol reali-istično obdelanim »Srečanjim« Mirka Javornika, ki je k nam prenesel kot močan literat to vrsto evropskega pisanja. De Saint Exupéry se je v tej knjigi pokazal ne samo pogumnega pilota, temveč tudi velikega pesnika, in predvsem pe-snika, ki odkriva svoje srce in spoznave na leta-lu skozi vseмир, čez peščene polja in skozi vi-harje. Tako daje njegove letalske proge, na ka-terih je služil, tako na progi Toulouse-Dakar čez Sahara, ali južnoameriška proga samo okvir, da nam pokaže doživljanja pilota v zraku, ko gleda zvezde sedaj nad samo, sedaj na levem boku kakor morske svetilnike, ter se mu ves svet preobrne. Ta močna doživljanja vplivajo tudi na njegovo vrednotenje človeka kot take-ga, kajti gleda ga s stališča »vesoljnega prostora-jar, kar je čele odkritje prav te najnovejše pa-nogve letalstva. V kolikor pa ga postajajoča po-stavljajo na zemljo, ali nesreče na sredo pušča-ve, v toliko doživlja tudi puščavo v svojem ve-likem molku, ki »govori kot množica ljudi na prostranem trgu«. V devetih prerezhih ali zapi-skah nam tako predstavi doživljanja na progi nad španskimi gorami in peščenim morjem, skozi vi-harje in deževje in v letu med zvezdami, potem

Okrasite svoje domove z zastavami!

Za jutrišnje XXIV. obletnico ustanovitve bor-benih fašijev bodo poslopja javnih uradov okra-sena z zastavami ter opozarjamo, naj tudi za-sebniki na svojih domovih razobesijo zastave.

Nov čas zatemnitve

Visoki Komisar za Ljubljansko pokrajino je odredil, da se od nedelje 21. marca naprej pa do nove odredbe začne zatemnitev ob 19.30 in traja do 5.30 jutraj. Vse ostale odredbe pa ostanejo nespremenjene.

Rdeči križ sporoča

V poizvedovalnem uradu Italijanskega Rdeče-ga križa, avtonomne sekcije v Ljubljani, Via Ariel-la Rea 2 (Gospodarska cesta), naj se med urad-nimi urami od 8—12 javijo naslednji:

Diz Ivan, Holod Anica, Poje Anton in Helena. Pue Pavla, Verbič Ana, svoji vojni vjetnikov v Campo concentramento P. G. 62, P. M. 3200, dalje Mayer Angela in osebe, ki so poslale pakete na-slednjim: Velde Alojz, Sever, Franc, Podržaj Ja-nez, Levstik Anton, Pajnič Ivan, Sečnik Jožef, Ho-čevar Iva, Boh Franc, Muster Jože, Zaje Vinko, Kozina Ivan, Marinč Martin, Rožman Andrej, Vi-die Anton, Vidie Stanislav, Konda Jožef, Peterle Alojz, Zalar Matie, Kasl Adolf, Peršin Gabrijel, Smolič Ivan, Oblak Ladislav, Arko Anton, Černič Franc, Čamernek Franc.

Delo dentistov

V prostorih sindikata dentistov (nekdanja zbornica) je bil te dni važen sestanek sveta, ka-teremu so prisostvovali tudi predsednik Zveze svobodnih poklicev in umetnikov inž. Milko Pirkmajer in sindikalni strokovnjak comm. Aleksander Nicotera.

Obpravnavali so vsa vseh vprašanja v no-vem duhu, ki je usmerjen k sodelovanju in z ozirom na legalnost in izvrševanju poklica. Ugo-tovilo se je, da je bila delavnost tako predse-dnika kot tajnika sindikata zelo živahna, nada-lje, da je zveza v izdatni meri podpirala vse upravičene zahteve stroke in ugotovilo se je, da zahteva dentistova stroka novo in strogo ureditev tudi zaradi tega, ker se je poslabšala disciplina. Bili so tozadevno napravljeni razni sklepi, ki bodo v celoti obnovili zaščito in di-sciplino novega sindikalnega reda, ki se sedaj uva-ja v okviru Zveze svobodnih poklicev in umetnikov.

V ta namen so pozvani vsi, ki na osnovi koncesije izvršujejo dentistovski poklic po ma-ju 1941, da vložijo prošnjo za vpis v sindikat (bivšo zbornico), v kolikor tega že niso storili. Ta prošnja mora biti opremljena z vsemi li-stinami, ki jih zahteva zakon in jo je poslati potom sindikata na Visoki komisariat z ozirom na določilo čl. 10 naredb št. 293 z dne 14. febr. 1942, po kateri sme samo Visoki komisariat do-voliti nove vpise v sindikat.

Če take prošnje ne bo ali pa če prošnja ne bo ugodno rešena, ostane znaneprej v veljavi prepoved izvrševanja poklica in bodo proti kr-šiteljem podvzeti zakoniti koraki.

Na novo je bilo potrjeno določilo, da se morajo vsi akti na oblastva pošiljati po zani-manem čisto potom sindikata in zveze.

Vsi prisotni so bili soglasni v tem, da je treba okrepiti avtoriteto sindikata, katerega naloge so točno označene v pravilih, ki bodo v kratkem objavljena, in ki so zlasti v nadzor-stvu nad izvrševanjem poklica in izvajanju po-klicne discipline.

Na osnovi teh smernic so obravnavali vsa aktualna vprašanja in seja sveta je bila zaklju-čena s trdnim zaupanjem in voljo, da bodo do-seženi cilji, o katerih so bili napravljeni na seji soglasni sklepi.

Nakazila za sir

Prehranjevalni zavod Visokega komisariata za Ljubljansko pokrajino obvešča trgovce z racioni-ranimi živilmi mesta Ljubljane, da dvignejo do 24. marca nakazila za preostanek mehkega sira za marec pri Prevodu, Gosposka ulica 12-I. — Kdor vključno do 24. marca nakazila ne bo dvignil, mu bo sir zapalel.

Razdeljevanje mehkega sira potrošnikom

Prehranjevalni zavod Visokega komisariata za Ljubljansko pokrajino obvešča potrošnike mesta Ljubljane, da bodo pri svojih trgovcih od 26. marca dalje dobili še po 75 gr mehkega sira za marec na odrezek C. — Kdor do 31. marca sira ne bo dvignil, mu bo zapalel.

porejeni po 10 cm obsegu, kvalitetni razredni pa so označeni z A, B in C.

Racioniranje vina v Franciji. Francosko kme-tijsko in preskrbovalno ministertvo je zmanjšalo mesečni obrok vina na 4 litre, od tega pa mora biti en liter v sortnih vinih. Težaki dobe dodatne broke.

pa nam pokaže lepo idilo v afriški zelenici s svojestransko prebivalci. Najbolj pa se nas doji-mi v poeziji puščave, te »neobljudene zemlje« ter nam pokaže duha, domačih vsopodnjakov in franco-skih kolonizatorjev. Z doživljanjem slapov takih mavretanskih pofrancoscev je že pokazal na čeno vode, ki jo ima za puščavca, kar se je raz-vilo v najmočnejšo podobo v tej knjigi, na-vojljena z eno besedo: Zeja. Tu je strahotno opi-sana zeja v libijski puščavi, kakor je še nism bral, in ki človeka pretrese, da se nazadnje res priključi pilotu v slavošpev vodi, ki ga podaja z močjo kozmičnega pesnika na koncu: »Ti si naj-dragocenejši, kar ima zemlja. Ti si tudi najbolj občutljiva izmed vsega in izviraj iz samega telesa zemlje. Ti ne prenešaš mešanice, ne trpiš vsake spremembe, ti si kaj hitro užaljeno bo-žanstvo«.

Ta knjiga pa vsebuje še eno letalsko nove-lo istega pisatelja pod naslovom »Nočni polet«. Če je prva lirčni mozaik osebnih doživetij le-talca pisan v prvi osebi v smislu ekspresionista, kozmičnega pesnika tudi po svoji notranji du-ševni uglašenosti, je ta drugi del že bolj noveli-stičnega značaja ter skuša v objektivnih osebah pokazati nevarnosti letalskega stanu, posebno nočnih poletov ter silo in moč ter energijo tisti-h, ki osvajaajo tudi noč za letalsko progo ter s tem utirajo pota v bodočnost. To silo pokaže pre-dvsem v ravnateljstvu zrakoplovne družbe Revieru, ki kljub vsej človečnosti in človekoljubnosti energično služi samo dolžnosti, stvari letalstva,

DALE CARNEGIE Kako si pridobiš prijateljev

Nekdo je nekega dne šel v neko trgovino in kupil obleko, toda komaj jo je dobro začel nositi, je opazil, da suknjič pušča madeže na srajci. Ta-koj se je vrnil nazaj, poiskal prodajalca in mu po-vedal, kaj se je zgodilo. A takoj ga je oni pre-kinil: »Tisoče in tisoče takih oblek smo prodali in vi ste prvi, ki se je prišel pritožiti! To so bile le prodajalčeve besede, a pravi ton besed je po-vedal več: »Lažetel! Bi mi morda radi kakšno za-godli? Vam bom že jaz pokazal!« Potem je nekdo drug izmed prodajalcev segel v razgovor: »Vse temne obleke puščajo takšne madeže spočetka, če pa je še blago take cene, je pa to neizogibno. Če »Besnel sem,« je pripovedoval kupec, »najprej ho-če nekdo davati v nič mojo poštenost, nato mi drugi zabrusi v obraz, da sem kupil slabo blago. Skoraj bi se znesel nad njima in začel kričati, naj gredo vsi k vragu, ko se je pojavil šef oddelka. Ta je bil pa popolnoma drugačen od svojih pod-rejenih in se je znal prav vesti, celo tako da je iz becnega človeka napravil zadovoljnega kupca. Ali veste, kako?«

»Najprej je poslušal mojo zgodbo od začetka do konca, ne da bi spregovoril le eno besedo. Ko sem končal, je začel razpravljati z obema nastav-ljencema, motreč zadevo z mojega stališča in za-trjuje, da je čisto jasno, da je suknjič res puščal madeže, in vztrajal pri tem, da se takih predme-tov, ki ne zadovoljujejo popolnoma kupcev, ne sme prodajati. Končno me je vprašal, kako bi me lahko zadovoljil. Nekaj minut prej bi odgovoril: »Obdržite to prekleto obleko in pojdite k vragu!«, tako pa sem čisto mirno povedal: »Za nek nasvet bi vas prosil: ali mislite, da bo ta napaka s časom prešla? Kaj bi se pa moralo storiti?« Če se bo napaka ponavljala, jo prinesite nazaj in mi vam bomo dali boljše. Prosim vas, da nam to neljubo stvar oprostite.« Popolnoma zadovoljen sem odšel; po nekaj dneh je napaka izginila in jaz sem to prodajalno povzdigoval do nebes.«

Vse časti je vreden ta šef oddelka! Kar pa se tiče obeh nastavljenec, sem mnenja, da bosta za vse življenje ostala navadna prodajalca, razen če ju ne pridele oddelku za »zlaganje paketov«, kjer ne bosta nikdar prišla v dotiko z ljudmi.

Tudi najbolj surova, nergaška in zabavljaka oseba na tem svetu se pomiri in unese, če ji stoji nasproti oseba, ki jo zna potrpežljivo in tiho po-slušati, medtem ko ona brizga strup iz vseh svojih brizgalk.

Nek telefonski naročnik je povzročal nešteto sitnosti družbi s stalnimi pritožbami, besnel, pre-kinjal, se protivil plačati račune, izjavljal, da so potvorjeni, pisal protestna pisma časopisom — skratke nagnal na dan vraga in pol. Telefonska družba je končno poslala temno mostru-skazi ene-ga svojih nastavljenec. »Tri debele ure,« pravi nastavljenec, »sem moral poslušati silne besede napade jezavega človeka, a sem nastavl usesa, kolikor sta mi dobra volja in potrpljenje pač do-voliha. Se nekaj kratki sem se vrnil in ob zadnjem obisku me je imenoval za člana družbe, ki jo je on ustanovil. Družbe za zaščito telefonskih naroč-nikov. Še sedaj sem član in verjetno edini na vsem svetu. V teku vseh razgovorov, ki sem jih imel s to dobročino, sem vdano poslušal vse njegove pritož-be z veliko vnemo in prisrčnostjo, ob koncu uspel, da je plačal vse zaostale dolgove in ga pre-govoril, da je celo pritožbe umaknil.«

Bržkone se je ta nergač imel za neke vrste križarja, ki je upravičen braniti pravice javnosti zoper načrtno izmožgavanje. V resnici pa je hotel, da bi ga priznavali za zelo važno osebnost in v želji, da bi se povzpelo do tega položaja, se je za-telekel po pomoč k scenam in očitkom; ko pa je videl, da mu je telefonska družba poslala nič dru-gače kakor svoja nastavljenca, ki naj ga po-vpraša o njegovih pritožbah, so vse njegove na-mišljene krivice splohnele in se razpočile ka-kor milni balonček.

»Nekoč,« mi je pripovedoval gospod Detmer, šel in ustanovitelj ene največjih družb za prodajo volnenih izdelkov na debelo, »je vstopil v mojo delovno sobo eden naših kupcev, ki nam je dol-goval še neko vsoto, besnel in preklinjajoč: tir-jali smo ga večkrat in vedno zaman. Končno je prišel osebo in izjavil, ne samo da nam ni ničesar dolžan in da zato tudi fikca ne bo plačal, pač pa da ne bo niti metra blaga več kupil pri nas. Poslušal sem ga zelo potrpežljivo, čeprav me je imelo, da bi ga prekinil in mu jih nekaj povedal; a zdelo se mi je, da to ne bi bila preveč diplo-matska kretinja. Ko se je slednjič izkašljal, sem mu čisto mirno dejal: »Prav lepo se vam zahvaljujem, da ste osebo prišli razložiti vso to zadevo. Če ste morda utrpeli kakšne stroške glede tega malega dolga, kar se lahko pripeti vsaki drugi stranki, sem vam pripravljen nuditi povračilo.« Da ste ga videli, kako je onemel: prišel je s trdnim neme-nom, da se do zadnje kaplje krvi bori za svoj prav, in namesto da bi se z njim pričkal, mu da-jem celo prav. Izjavil sem mu tudi, da bomo nje-govo ime črtali iz naših knjig: bolj verjetno je, da smo se mi zmotili, ko pa moramo pregledati toliko računov, in ne on, ki se zanima samo za svoje račune. Dejal sem mu, da bi se jaz na nje-govem mestu prav tako obnašal kakor se je on. Če končno ne želi več, da bi mu mi postregli z našim blagom, mu bom navedel nekaj trvdik, ki jih je vredno priporočati.

tudi če pri tem tragično poginajo najboljši ljudje, pionirji bodočnosti. Človečansko čustvo in osvajanje neba se križata, toda videti je sil-na bolečina pa tudi silna energija, ki vodi člo-veka k uspehom, k zmagi. Tragika pilota Fabi-ena, ki gre na nočni polet na južnoameriški progi pa se z njega ne vrne, daje tem opisom notranjo novelistično — čeprav včasih slabo po-zvezano — enotnost. Odkrije pa nam mehanizem in organizacijo letalstva, ki z žrtvami napredu-je že po utrti poti.

Kakor rečeno, ta knjiga ne predstavlja re-alističnega romana o sodobnem letalcu, podaja pa njega fenomen, kozmično občuteno poslan-stvo ter njega poezijo, pa tudi pogled človeka, ki gleda na svet in človeka iz kozmosa. Res na-petih, močnih realističnih prizorov, takih kot Zeja, ali v drugem delu tragika »Abienova in ve-liko, zato pa so bogate misli, nova doživljanja in lepo globoko povedana nova občutja, ki so nam bila neznana, pa jih nam posredujejo piloti-umetniki. In Saint de Expery je velik umetnik in je pesnik, kljub temu, da je tudi izbornen pi-lot, ki je prvi preletel Sahara in vzdržuje že dolgo vrsto let — kljub življenjskim nevarno-stim, v katerih je že pokrt bil — zvezo med celinami. Knjiga je lep zgled močnega besedne-ga izražanja, lepo in močno izbrusenih čustvo-vanj, resnično — literarno govorenje: ekspresi-onističnega duhovnega gledanja iz neba na zem-ljo na sočloveka in na poklice, ki ima malo tako močno podanih in osebno doživetih literarnih podob

Veliki partizanski porazi v Suhi krajini in v Dolomitih

Število ubitih partizanov v Suhi krajini znaša 690, v Dolomitih je ubitih partizanov 81, ujetih pa 32

V noči od 14. na 15. marec so pobesnele partizanske tolpe, ki so pred nedavnimi doživeli hude izgube v bojih pri Metliki, pridrvele v Suho krajino, da tudi tukaj pokažejo ljudem v najhujši obliki svojo tako proslavljano »svobodo« in »novi red«. V smislu povelja partizanskega poveljnika Dragana Crnogorskega: »V Hočevju je 40 belogardistov, v jurišnem napadu moramo postojanko v 10 minutah osvojiti in vse posadko poklati se je krvavi ples začel ob pol štirih jutraj. Ljudstvo se je takoj podalo v varstvo oddelkov vaške straže, mnogi izmed njih pa so se aktivno udeležili boja.

Kmalu je med posadko padel prvi, in sicer Mestnik Anton iz Malih Lea, smrtno nevarno pa je bil ranjen Hrvat Lojze iz Trebnje Gorice, ki je ves čas bitke fante spodbujal k junaški borbi. Ob koncu boja je izdihnil. Partizanom je uspel podvig, da se polaste cerkvenega zvonika, od koder so otvorili strojnični ogenj na vaščane in posadko. Vendar je eden izmed vaščanov prodrl partizanski obroč in zaprosil za vojaško pomoč, ki je kmalu prišla in kar od dveh strani: iz Vidma in iz Ribnice. Vojakom se je pridružil mnogo fantov iz Ambrusa, Vidma in Krčanov. Po celonočni in celodnevni bitki so se partizani okrog 6 zvečer umaknili zaradi velikih izgub.

Ujetniki pripovedujejo, da je padlo okrog 40 partizanov, mnogo pa je bilo ranjenih. Med ujetniki je tudi partizanski politični delegat Jentij Evstahij — »Stev«, doma iz Mengša pri Kamniku, star 22 let. Ravno tedaj, ko je hotel zažgati tabo-rišče, so ga prijeli. Ima preostreljen trebuh in zlomljeni roki in noge. Dalje sta bila ujeta dva Tomca. Prvi, France, ki se je predal sam, je bil nasilno mobiliziran od partizanov 18. februarja 1943; drugi, ki je doma nekje pri Vinici, je bil mitralješki pomočnik, že devet mesecev aktiven partizan in zagrižen partije. Bil je takoj ustreljen. Dva partizana sta živa zgorela v hiši, ki so jo njuni dični »tovariši« sami zažgali, deset jih je obležalo eredi vasi. Fantje so zaplenili partizanov dve težki strojnici, 12 pušk in mnogo streliva, zlasti bomb.

Jentij je krepko zabavljaval čez partizansko akcijo in tudi na svoj visoki položaj ni nič kaj ponosen.

V izdatni meri si je privoščil najvišje partizanske cvetke, tako brigadnega poveljnika »Dragana«, politkomisarija »Jožeta«, ki je baje nek železničar, novomeškega Dučeta in komisarija Živka. Tudi vojaške zadeve je ravnodušno pripovedoval: da je poveljnik drugega bataljona — kako blesteč naziv — neki Leho, poveljnik tretjega pa Ilija Badovinac iz Rosalnice.

Poraz partizanov pri Hinjah

Med številnimi »obleganjci«, ki so jih partizani v preteklem tednu izvajali po Suhi krajini, so bile na vrsti tudi Hinje. Močna vojaška in fantovska posadka je vse poskuse krepko odbila in poglala »svobodilne« ljudstva v beg. Napadov na to postojanko partizani niso več poskušali.

Junaški odpor so partizanom nudili tudi fantje iz korinjske posadke, ki ji stoji na čelu Perko Pavle iz Ambrusa.

Pri Ambrusu padlo 100 partizanov

Najhujši spopad se je razvil med ambruško posadko in napadajočimi partizani. Stojnice so jih kosile, da so padali kot snopje. Ko so partizani uvideli, da ne bodo uspeli, so nasilno zbrali vse vaščane, starce, žene in otroke, in jim ukazali, naj gredo prosit fante, da se vda. Ti pa so strojnični ogenj še povečali; partizani so pobesneli od jeze in se znesli nad nemočnimi vaščani. Pobili so Muhiča Jožeta in Mišmaš Ivanko, v postelji ustrčili 85 letnega Vidka Antona, ostale, žene in otroke pa pretepali. Ni niso pomagale prošnje in jok nedolžnih, partizanski poveljniki so svinjarili naprej. Ubiti so hoteli tudi Tekavčev mater, ki pa jo je prej zadela kap.

Akcijo v Ambrusu je vodil domačin Boldan Jože iz Višnja.

Požig vasi

Svoj bojni klic: ropaj, požigaj, ubijaj! so partizani v Suhi krajini zapeli na vse grlo. Izropani Ambrus, požgani Mali Korinj, Kal, polovica Ambrusa, Brezovi dol, Višnje, Višnje, kjer je zaradi partizanskega divjanja zgorelo vsem 47 gospodarjem prav vse. Primiča vse in Pagere — kot pravijo zadnja poročila, nedolžne žrtve v Ambrusu, v Viš-

Žrtve partizanskih divjaštev v Ambrusu

Ker partizanski zločinci v Ambrusu dva dni niso mogli ugnati legionarjev, ki so junaško odbijali vse napade na šolsko poslopje, so se seveda znesli nad neoboroženim kmečkim prebivalstvom in pokazali, kako znajo osvobajati ljudi od imetja in življenja.

Tako so v torek jutraj od treh potrkali na vrata hiše št. 32 v Ambrusu. Ker jih domači niso takoj slišali, so kar zadivljali, ko je končno prišel odpret 32 letni domači sin Muhič Jože. Nahrulili so ga, kakaj ni takoj prišel odpret. Povedal jim je, da jih ni slišal in da ga noga boli, saj je bil pred nedavnim cele štiri mesece v ljubljanski bolnišnici, poleg tega pa ga muči še revmatizem. Partizan seveda za »kazen« ni znal drugega, kakor nameriti fantu puško na prsi in sprožiti. Ves v krvi se je zgrudil Muhič Jože, drugi domači pa so ubežali kakor so vedeli in znali. Skrili so se največ v podstrešju in čakali, kaj bo. Partizani so odrogovali od hiše in smrtno ranjeni Jože je ležal ves dan v krvi, kjer je tudi izdihnil.

Pa ni bil edina žrtev partizanov ta dan. Ustreljena je bila 18 letna Ivanka Mišmaš, p. d. Breznikova iz Ambrusa. Partizanska krogla ji je kar razbila prsi, dokaz, da partizani načelno uporabljajo dum-dum kroglo. Od partizanskih dobrot presenečena se je Tekavčeva stara mati, skoraj 80 letna žena, p. d. Primoževa, tako prestrašila, da jo je zadela kap. Ubit je bil v hiši 70 letni starček p. d. Viharjev uje. Na cesti je padel Alojzij Muhič iz Ambrusa št. 1. Bil je star 35 let in zapušča ženo in dva otroke. Prav tako je v vasi padel 28 letni Ivan Šinkovec, sin ambruškega župana.

njah — Papež Franc, hčerka Marija in mati Jera, požig prelepe šole v Zvirčah — vse to priča o silnem divjanju partizanov.

Partizanski poraz v Dolomitih

Velika bitka pri Toškem čelu, ki se je razvila v sredo 17. in je trajala do sobote 20. marca med dolomitimi odredom in 1. bataljonom PPKM, pomenja nov in hud poraz za partizane.

Dosedanja poročila pravijo, da je v bojih običajno 81 partizanov, 32 je bilo ujetih — med njimi veliko prisilno mobiliziranih, zaplenjenega pa je bilo veliko materiala. Našli so tudi precej velikega metala min, lasten produkt partizanov. Med ubitimi se nahajata tudi dva bataljonska politkomisarija in en bataljonski poveljnik.

Ujetniki pripovedujejo, da vladajo med partizani velika nezadovoljnost in da so jih politkomisariji in poveljniki z grožnjami in strojnicami za hrbiti

Veličasten pogreb kaplana Hočevarja na Grosupljem

Pozivi partizanom za predajo in za prenehanje njih nesmiselne borbe

Ljubljana, 22. marca.

V soboto dopoldne je grosupeljska in poliška okolica pospremila na zadnji poti izmučeno truplo pokojnega kaplana Hočevarja, ki so ga člani komunistične organizacije konec oktobra lanskega leta ugrabili iz srede ljudstva ter ga nato ubili nekeje v molniških gozdovih nad Šmarjem.

Dopoldne so se zbrale na Grosupljem velike kmečke množice, da zadnjikrat počaste spomin mučenca. Številna skupina znancev in prijateljev je prišla tudi iz Ljubljane. Pogrebne slovesnosti so se začele ob pol 10 z žalnim sprevodom po Grosupljem, ki se ga je udeležilo veliko ljudi. Po sprevodu je bila maša za rajnega. Ob koncu je spregovoril v cerkvi zbranemu ljudstvu kanonik dr. Kraljič iz Ljubljane, ki je tudi vodil pogrebne slovesnosti. V svojem govoru je poudaril, da je sedanja kruta vojška med Slovenci pač najglasnejši opomin k poboljšanju. Sedaj je čas, skrajni čas, da spregledajo vsi. Spregledati pa moramo svoje zmote prav v korenini. Kolikokrat je prav slovenska duhovščina svarila narod pred liberalnim svobodomiselnostjo, ker je predvidevala, da bo svobodomiselnost privedla narod v pogubo. Našli so se mnogi, ki so z zasmehom zavračali te opomine. Ko se je iz svobodomiselnosti razvila komunistična inteligenca, je bila zopet duhovščina tista, ki je svarila in opominjala pred nevarnostjo. Tudi tokrat so imeli mnogi za te opomine le gluha ušesa. Sedaj pa so prišla suha dejstva. Prišla je pokora, ki nas mora privedi k iztreženju.

Zunaj cerkve je medtem že čakala vse okrog in okrog velika množica Grosupeljcev in okoličanov ter čakala na pokop. Ob odprtem grobu je pokojnemu tovarišu in sošolcu spregovoril v slovo urednik »Slovenec« France Glavač. V svojem govoru je poudaril popolno upravičenost samoočrambe, ki je vstala proti tolikemu zločinu komunistov. Slovenski fantje niso zgrabili za puške

Najdba trupel podžupana Pogačnika in tovarišev

Vaška straža iz Dev. Marije v Polju je po trdopolnem in dolgotrajnem iskanju in poizvedovanju našla 20. t. m. trupla podžupana Pogačnika in ostalih žrtv na Cerju. Vsi fantje so imeli vtis, kakor da hodijo po ogromnem pokopališču. Tu pa tam se je kdo spotalnil ob kako gomilo, vsepoved se je širil smrad razpadajočih trupel, ki jih je zverjad odkopala.

Kmalu so našli grob podžupana Pogačnika: iz tal je štrlela bela košena roka, in ko so odkopali gomilo, so videli lobanjo, okostje in lase. Kraj se je po opisu partizanov popolnoma ujemal. Truplo, pokrito komaj za ped s prstjo, je ležalo z nogami navzgor, glava je bila skoraj ob gorski steti; nekaj korakov od groba raste drevo in veja v višini člo-

Partizani — morilci Stanka Stanovnika

Lansko leto je bil v Horjulu ubit Stanko Stanovnik, sorodnik pokojnega dr. Aleša Stanovnika, enega glavnih organizatorjev komunistične osvobodilne fronte in bodočega partizanskega »mini-strac«. Stanko je bil po zgledu svojega sorodnika pristaš Osvobodilne fronte, in je govelo kot ožji sorodnik tako visokega funkcionarja moral uživati med komunističnimi vrstami velik ugled. Kljub temu pa je bil od komunistov ubit. Njegova smrt je bila v začetku zelo skrivnostna, kajti nihče ni mogel verjeti, da so lastni tovariši ubili tako odličnega člana svoje organizacije. Sedaj pa je že podrobno znano, da je Stanovnik postal žrtev komunistov, ker se jim je kot bivši krščanski marksist zdel vendarle premalo zanesljiv. Dobili smo pismo njegovega tovariša, ki je ta v njem sporočil domačim zadnje pozdrave Stanka Stanovnika. Takole se glasi to pismo:

Spštovani! Čeravno vem, da bo moje plačilo krogla, ako bi moj komandant zvedel, da sem Vam sporočil o smrti Stankota, se vseeno čutim dolžne-

Turistova planinska doživetja brez

Brez okovank in nahrbtnika ter — pomislite, tudi brez cepina sem se podal onega dne v višine. Vreme je bilo sončno, jasno in brez vetra. Pravo vreme za planinca! V mišicah me je zadrželo. Zemlja je bila še gola, le nekaj vresja, teloha in pomladnega žefrana je spominjalo na novo življenje. Ko sem se ozrl v višine, sem zagledal tisočere repke na leskah, pa drobne brstiče na brezinskih vejicah, ki so se odražali na nebesni modrini kakor nenavadno lepa in čudovita nežna koprena. Vsak letni čas ima svoje čare. Poleti se veselijo zorenja v naravi, v jeseni pasee oči po čudovitih barvah gozdov, pozimi poslušajo pesem belih zvezdic, spomladi pa se ti zdi vsaka, in še tako skromna zelena bilka kakor prijetna znanilka zemeljske obnove. In če zagledaš tri ali štiri marelične popke, ki so se razcveteli, tedaj ti je duša polna lepega pričakovanja. Tedaj veš, da je blizu čas, ko bo zagorelo drevje v nešteti barvah, ko se bo ogrnilo polje v velikončno oblačilo.

Bil je pravi pomladanski dan, ko sem se začel vzpenjati. V delovni obleki sem se dobro počutil in sonce me je grelo v pleča. Čeprav je bil vzpon težaven in koncem koncev tudi ne

prisilili, da so šli v napad, ki pa se je tako klavrno končal. Partizani so v svojih napadih uporabljali dum-dum kroglo.

Dozdaj ugotovljene izgube partizanov: 690 mrtvih

Med zmagovitim nastopom tega tedna so italijanske oborožene sile v spopadu s partizanskimi oddelki, znašajočimi več kakor 3000 mož, torej dosti močnejšimi od naših sil, zadale partizanom kar najhujše izgube. Komunistični uporniki so na bojišču pustili 690 mrtvih, kolikor je do sedaj ugotovljeno. Dva sta bila ujeta, 19 upornikov pa se je javilo oblastem. Natančnejša poročila o poteku te velike bitke bomo priobčili med tednom.

Posledice vseh teh silovitih porazov se bodo nedvomno kmalu pokazale. Glavnina partizanske vojske, to je vse tri udarne brigade, kakor poročajo, je še vedno obkoljena v Suhi krajini in neprestano doživlja hude udarce. Tako imenovani »Krimski odredi«, ki se je zadnji čas združil z Dolomitiskim, pa je s tem zadnjim porazom doživel najbrž svoj razkroj.

Nepremagana zmota

Čas okrog prve svetovne vojne je bil značilen po silnem porastu modernizma. Po nekaterih delah se je ta zmota po svetovni vojni naravnost razbohotila in se razvila v razna kulturna ali verska gibanja. Že Pij X. je modernizem definiral kot zmoto vseh zmot. In v resnici je to gibanje za katolicizem silno nevarno, ker je kakor večglava hidra, ki ji znova in znova zrastejo odse-kane glave.

Modernistična miselnost v razdobju med prvo in drugo svetovno vojno nikakor ni bila docela premagana. Nasprotno, doživela je še silnejši razmah kakor prej. Ni sicer več nastopala neposredno na verskem področju, kamor more cerkveno učiteljstvo posegati direktno, temveč se je omejila bolj na idejno kulturno poprišča, kjer je razvila silno delavnost. Dočim je zlasti še za časa Pija X. nastopala na področju teologije, pa nastopa danes bolj na področju filozofije in vseh tistih panog, ki so nekako v sredi med svetno in božjo znanostjo: v umetnosti, v prizadevanju po socialnem izboljšanju, v gospodarski morali, na področju mednarodnih in meddržavnih odnosov, itd.

V filozofiji se še vedno zagrizeno bori predvsem proti razumu. Francoski filozof Jacques Maritain je v svojem delu o Tomažu Akvinskem opozoril na veliko nevarnost, ki preti krščanski kulturi od modernizma. Povedal je, da je ta nevarnost resoljuna, temeljna, ker izpodkopa temelje razumu, ki je osnova, na katerem gradi krščanstvo svojo vero in na katerem je zgrajena tudi kultura. Razum je prav za prav glavni nasprotnik modernizma. Zato je tudi razumljivo, zakaj modernisti najbolj sovražijo filozofijo Tomaža Akvinskega. Ta filozofija namreč od vseh najbolj odgovarja zahtevam čistega razuma, je vsa zgrajena na čisti objektivnosti, ki jo modernizem tako sovraži. Vedno bolj se spet slišijo fraze o nezadostnosti razumskega spoznavanja, a ne v tem pomenu, kakor da bi bil naš razum preslaboten, da bi mogel v vsej polnosti s spoznanjem zajemati božje bistvo, temveč v pomenu, kakor da naš razum sploh ne bi bil sposoben priti do Boga. Vedno hujsa je zato borba proti takim nevarnostem »razumarstvom«, ki modernizem pomeni vse, kar spada pod pojem zakonitosti, reda, sistema in znanstvenega postopanja.

Ze na prvi hip je spoznatno, da je sodobni modernizem hude ali nehoti v službi komunistične revolucije in se more istovetiti s kulturnim boljševizmom. Kakor kulturni boljševizem tako tudi modernizem razbija razumske postojanke sodobne krščanske družbe ter odpira vrzeli največjemu sovražniku krščanstva — komunizmu. Svoje rusilne namene zakriva pod lažno vneto protinacionalističnega boja. Toda racionalizma ne pojmuje tako, kakor ga pojmujejo mi, kot zmoto. S to besedo razume vse, kar je razumskega, in ker je krščanstvo v svoji osnovi razumsko utemeljeno, racionalno obsequium, mu je seveda tudi krščanstvo, vsaj kakor ga oznanja katoliška Cerkev, racionalistično, torej zmotno.

Se bolj otipljiv pa je modernizem na različnih praktičnih področjih, kakor na kulturnem in sociološkem. Na kulturnem zahteva emancipacijo in popolno osamosvojitve različnih kulturnih panog. Krščanstvo je od tukaj popolnoma izločeno in potisnjeno le v liturgijo in v razne nabožne vaje. V javna vprašanja, čeprav so izrazito verskega ali verskobrambnega značaja, se ne sme vtikati. Pri nas se je ta miselnost najbolj pokazala ob vprašanju komunistične osvobodilne fronte. Tako so naši modernistično usmerjeni duhovni učili, da bi morala duhovščina v sedanjem spopadu med komunisti ter med branilci krščanske vere in kulture ostati vsaj nevtralna, če se že ni priključila osvobodilni fronti; če bo nastopila proti njej, bo storila nekaj nekrščanskega, kar bo segla na politično področje, kamor posegati ne sme. Ker je pa slovenska duhovščina storila svojo dolžnost, ji očitajo sedaj, da je izdala krščanstvo! Po njihovem mnenju je namreč akcija Osvobodilne fronte neko narodnostno gibanje, kamor naj so duhovnik in Cerkev ne vsiljujeta, ker je pač narodnost neka popolnoma samostojna vrednota, ki zanjo verske in moralne zahteve ne veljajo.

Se bolj kakor na kulturnem pa je opaziti vpliv modernizma tudi pri nas na sociološkem področju. To se kaže predvsem ob vprašanju komunizma. Tu so modernisti soglasni v tem, da je treba s komunisti narediti sožitje. Glede komunizma samega so mnenja, da je njegova nadvlada pač nekaj nujno zgodovinskega, temur se ni moglo izogniti. Vsak odpor proti njemu bi bil torej nesmiseln. Se več: kar se posebej tiče katoličanov, je v nasprotju z bistvom katolicizma, če se z oboroženo silo zoperstavljajo nastopu komunistične revolucije.

A to sta le dva najvidnejša odtenka te miselnosti, ki se palagoma in neopazno, a vedno silneje uveljavlja tudi med takimi, ki so še včeraj veljali kot izrazito krščansko usmerjeni duhovci. Duhovna revolucija je vedno bolj nevarna od zunanje, fizične, kajti prva je tej vedno vzrok, druga je posledica prve. Zato mora biti naša pozornost obrnjena tudi na duhovne temelje, iz katerih se širijo strupeni hlapi rušenja in anarhije.

Od tam je bil lep razgled na okolico vse do gorskih velikanih, s snegom obloženimi.

Začel sem botanizirati, kakor se spodobi za pravega planinca. Oko je iskalo cvetnih brstičev, mladik in suhih vej. Ugotovil sem, da se bom moral vzpeti še višje, če bom hotel razredčiti in pristrižiti v nebesno modrino štrleče mladike na vrhu. V vitkih vejah sem začel slikati za prijeme, začel pa sem tudi ugibati, če bodo veje zdržale ali ne. K sreči nisem vedel tako težak kot nekdanj: veje so zdržale in se začele sumljivo majati. Se na misel mi ni prišlo, da bi popustil — za planinca se kaj takega ne bi spodobilo, in končno, v tveganosti je posebna draž! Nazadnje sem bil tu gori lansko jesen, ko sem obiral rumene hrustke, debele kakor glavice novorojenčka. Tudi takrat so se spreletavali občutki alpinista v skalah, obral pa sem jih vse do zadnje. Če bi jih kupil na trgu, ne bi dobil tako lepih in jih tudi ne bi bil tako vesel. To je podobno kakor z očnicami: samo na tiste si ponosen, ki jih utrgaš nekeje v skalah, slabšem nepristopnih.

Tako je torej bilo z mojo alpinistično brez cepina. Zagal sem suhe veje in rezal prepogoste, do bodo drevesa lažje dihala. Ves popoldan sem se plazil po hrustkah in jablanah, po češnjah in elivah. Priznati moram, da je bil to prijeten šport in mimogrede tudi koristen — kar pa spada že v področje umnega sadjarja. Ko sem tako prerediti in očedil kakih deset dreves, sem bil utrujen, kakor da bi se vzpel na visoko goro. Očnice res nisem videl ali sleča, pač pa gredice špinace, radiča in rožnatega zelja spodaj na vrhu. Tudi teh je bilo veselo oko, dvakrat veselo! Reklji boste, da sem prozaičen, jaz pa vam odgovorjam, da sem samo sodoben. Zakaj bi tarnal, če je treba delati; veliko poezije je v delu pod vedrim nehom in pomilovanja so vredni samo oni, ki si ga nočejo ali ne morejo privoščiti. Ali je greh, če združiš koristno s prijetnim in če dopustiš domišljiji, da te zaziblje v doživetje planince?

ga, da Vam kot njegov zvesti tovariš sporočim njegove zadnje želje:

»Tovariš, pozdravi v mojem imenu domače in jih prosim odpustanja.«

Danes se mi je po tolikem trudu posrežilo priti v Vaš kraj, a Vam osebno ne morem izročiti sporočila. Izrekam Vam iskreno sožalje, saj sem ga poznal do dna srca. Bil je čvrst, a vendar dobrega srca, zato je z menoj vred in še mnogimi drugimi težko prenašal krivice, ki jih moramo mi sami delati na nedolžnem slovenskem ljudstvu. Zato je skušal pobegniti, pa so ga prej zasačili in ustrelili. Umrl je kakor toliko Slovencev že, po nedolžnem, a imenovan »izdajalec«. Molite za njega in za vse, ki smo verjeli, ko so nam obetali, a smo po lastnih izkušnjah spoznali svojo veliko krivdo, ki se ne da več drugače popraviti kakor s kroglo. Pozdravljeni! — Tovariš Stanetov.«

Tako zaključuje svoje priznanje partizan. Ker ni verjel besedam poštenih in iskrenih ljudi, temveč rajši temnim in neznanim voditeljem komunizma, je padel v pogubo, iz katere ne vidi nobene rešitve.

Drobne novice

Koledar

Torek, 23. sušca: Jožef Oriol, epiznavalec; Pelagija, mučenica; Oton, škof.
Sreda, 24. sušca: Gabrijel, nadangel; Simon, otrok; Latin, škof.

Zgodovinski paberki

22. sušca:

L. 1595. se je rodil Antonius van Dyck poleg Rubensa najpomembnejši slikar flamskega baroka. Van Dyckovi portreti se ločijo od vseh tovrstnih kasnejših del po posebni lirski nadahnjeni enovitosti. Zanimala ga je predvsem religiozna snov; slikal je pasijone in Madone. Van Dyckova dela so posebno močno vplivala na razvoj angleškega slikarstva; zadnja leta je namreč delal največ na Angleškem, tam je l. 1641. tudi umrl.

L. 1782. se je podal papež Pij VI. osebno na Dunaj, da bi pregovoril Jožefa II., naj preneha s svojimi cerkvenimi reformami. Cesar je sicer poglavarja katoliške cerkve slovesno sprejel, toda njegovim željam ni ustreget.

L. 1805. se je rodil v Ljubljani skladatelj Jurij Mihevc. Solal se je v Ljubljani, kjer je končal gimnazijo, nato pa se je posvetil samo glasbi. V javnost je stopil z vojaško koračnico ob priliki ljubljanskega kongresa. Odsel je na Dunaj, kjer si je v kratkem pridobil precejšen ugled. L. 1826. so izvajali na Dunaju tri komične opere, njegove kompozicije, v naslednjih letih še druga njegova dela. Najpomembnejše njegovo delo je opera »Recht behalten die Planeten«. Zadnja leta je preživel na Francoskem, kjer je tudi umrl l. 1882.

1832. leta je umrl v Weimaru Johann Wolfgang Goethe, prvak nemške književnosti.

23. sušca:

L. 1754. se je rodil v Zagorici pri Moravčah Jurij baron Vega. Študiral je v Ljubljani in vstopil po dokončani študiji k vojakom kot ladski inženir, pozneje je prestopil k topništvu in postal profesor za matematiko. Odlikoval se je v bojih s Turki in Francozi. Slaven je postal zaradi izdaje logaritmov, ki se odlikujejo po točnosti in obsežnosti. L. 1802. so ga našli mrtvega pri nekem mlinu ob Donavi in šele 30 let po njegovi smrti so ugotovili, da ga je umoril tamkajšnji mlinar. Moravčani so mu postavili lep spomenik. Ljubljana pa je poimenovala po njem eno izmed svojih ulic.

L. 1813. je posegel sardinjski kralj Karel Albert v lombardske zadeve. Za pomoč so ga prosili uporni Lombardi s Milanom na čelu, toda kralj se je obotavljal in s tem omogočil avstrijski vojski neoviran umik v trdnjavi Čestvokot. Poseg Karla Alberta v Lombardijo je vzbudil v Italiji splošno navdušenje; povsod so se zbirale skupine prostovoljcev za »sveto vojno«, na čelu vsem slavni Giuseppe Garibaldi. Toda med italijanskimi vladarji ni bilo sloge. Kmalu so vsi odstopili svoje čete; osamljenega kralja je nato premagala avstrijska vojska pod poveljstvom Radeckega pri Sv. Luciji in Custozzi. Karel Albert se je umaknil preko Ticina in sklenil premirje.

L. 1849 je prišlo po prekinitvi premirja do bitke pri Novari. Piemontske čete, ki jim je poveljeval poljski general Czerzanski, so se sicer pogumno upirale, toda Radecky jih je premagal in prisilil k umiku. Po tej nesreči se je Karel Albert odpovedal prestolu v korist sinu Viktorju Emanuelu II., ki je nato sklenil z Avstrijo dokončni mir.

Novi grobovi

† Alojzija Segula. V soboto je umrla v Ljubljani mati in gospa Alojzija Segula, vdova po poštnem uradniku. Blago mater so pokopali v ponedeljek ob pol treh popoldne. Sveta maša za dušnico bo v torek, 23. marca pri Sv. Jožefu ob 7 zjutraj. Naj rajni sveti večna luč, vsem njenim dragim naše iskreno sožalje!

PESNIKOVA SKRIVNOST

je najlepše delo slavnega pisatelja A. Fogazzara, ki ga je pisal dve leti.

Skoraj vsi podatki v tem delu so avtobiografski, pesmi pa so vzete iz »Knjige o nesmrtni ljubezni«, ki jo je pripravil A. in nikoli objavil. Mnogi kritiki postavljajo to delo nad vsa druga Fogazzarova dela. — Kupujte to lepo delo, ki slovi v svetovni književnosti.

V kratkem bo v »Slovenčev knjižnici« izšla nova bolgarska povest

»LJUBEZEN KRALJICNE SOFIJE«

Drobna ljubljanska kronika

Večer Santilovih skladb v veliki filharmonični dvorani. To je naslov koncerta, ki ga bo priredila v petek, 26. t. m. Glasbene Matice v proslavo 60 letnice slovenskega skladatelja in umetnika prof. Sane Sana. Poleg solistov: pianistke Marie Bizjakove, sopranistke, operne pevke Manje Mlečičke, violinista Alberta Dermela, violinista Ivana Zizmondia in Ljubljanskega kornega tria (Dermelj, Sedlbauer, Lipovšek) so nastopili prvi v letošnjem letu solisti zbor Glasbene Matice pod vodstvom ravnatelja Mirka Poljca. Zasedlom tekočega solskega leta je začel Glasbena Matica, polovno s posebnim solskim zborom z namenom, da izveža in pripravi mlade pevke in pevce za poznejše udeleževanje v koncertnem zborovnem petju. Prvi nastop solskega zbora bo na Santilovem večeru v petek, 26. t. m. ob pol 7. Zbor bo pel njegova triglasna zbora s spremljevanjem klavirja. Matica predica in žiblj. Predprodaja stopnje za koncert je v Kalligarni Glasbene Matice.

Umetna gnojila gredo v denar. Pomlajansko obdelovanje polja ter priprava letine so povzročila med številnimi ljubljanskimi majnimi gospodarji in pridelovalci v teh tednih zelo veliko povpraševanje po umetnih gnojilih. Kakor znano je že sedaj v Ljubljani obdelan sleherni razpoložljivi kosček zemlje, toda ljudem manjka hlevskega gnojla, ker Ljubljanci niso zivoreči. Zato potrebujejo mnogo umetnih gnojil. Kdaj je mogel, je spno potreboval predvsem v jeseni ali čez zimo, a tudi spomladi, ko je povpraševanje predvsem za sadjalno gnojilo, ki

— Nemška akademija, lektorat v Ljubljani, priredi v sredo, dne 24. t. m. v mali dvorani Filharmonično družbe koncert baritonista monakovske opere gospoda Erika Jürgensena, ki ga na glasovirju spremlja g. Werner Dommers. Koncert se začne ob 18. Na programu so: F. Schubert, R. Schumann, J. Brahms, H. Wolf, R. Trunk in R. Strauss.

— Uprava Kina Sloga obvešča, da bo njena blagajna izdajala ob dnevnih premierskih predstav zopet vstopnice z označbo sedeža, ker hoče, da dobi vsak posetnik tega kina tudi svoj sedež, ki mu pripada. Predstave se vrše ob teh dnevih redno ob 14.30, 16.30 in 18.30 uri.

— Lep prvi pomladanski dan. V nedeljo, 21. t. m. je bil začetek pomladi. Bil je res lep prvi pomladanski dan, Barometer se je dvignil in je napovedal, da bo lepo vreme trajalo še dalje. Tako lepega vremena v marcu že kmalu nismo imeli. Vremenski zapiski za zadnjih 5 let navedajo, da je bil primerno tako lep marec leta 1938. Takrat je bilo le malo dežja. V 4 deževnih dneh

Iz dela in življenja - od tu in tam

Iz Gorizije

Pastirski list za post 1943. Naš prevzvišeni nadpastir je poslal svojim vernikom kratak pa toplo in prepričevalno pisan pastirski list, v katerem obravnava temeljno misel naše sv. vere: ljubezen. Najprej govori o bratovski ljubezni in pravi: »Ni kraja na svetu, kjer bi ne bila ljubezen do bližnjega nujna in bi ne bila prvi predpogoj mirnega sožitja in pravstvene ter gospodarske blaginje človeške družbe. V drugem odstavku govori o delih ljubezni in naglašja, da je treba poučevati in voditi po pravi poti, vse, ki so v zmoti. Nato poudarja medsebojno spoštovanje in ugotavlja: »Eten izmed izrazov bratovske ljubezni je medsebojno spoštovanje, in sicer ne samo spoštovanje do osebe bližnjega kot celote, ampak tudi do njegovega premoženja; kajti poleg pte zapovedi, ki prepoveduje škodovati bližnjemu na življenju in zdravju, je tudi sedma, ki prepoveduje krasti in škodovati bližnjemu na blagu. Ob zaključku daje nadškof duška svoji iskreni želji po miru: »Svet čuli potrebo po miru, a le malo stori, da bi ga bil vreden. Pravijo ljudje z majhno vero, da nas je Bog zapustil. Bolj pametno bo vprašanje, ali nismo mi Boga zapustili. Pravi mir nam more dati le Bog in njega moramo zanj prositi! In storiti vse, da tako velikega daru ne bomo nevedni.«

Pomagajte zapuščenim! V odredbah, ki jih je izdal naš nadškof v izpolnilno svojega pastirskega lista in v želji, da bi se njegova naročila tudi izvedla, je tudi naslednja, ki priča o njegovi priskrbi ljubezni do vseh trpečih: »V vsaki duhovni naj se ustanovi kaka dobrodelna družba, ki bo skrbela za reveže, bolnike in zapuščene. V duhu krščanske vzajemnosti skrbite tudi za vse, od vojne prizadete!«

Duhovniška vest. G. Jožko Kragelj, dozdaj kaplan v Idria, je imenovan za kurata na Luico.

Poroka. V Caporetto se je poročil trgovec g. Mirko Mašera iz spoštovane Mašerove družine, z gđ. Ivo Mašera iz Luico. Bilo srečno!

Z Gorenjskega

Spojitev Lukovice in Krašnje. Po naredbi šefa civilne uprave sta bili občini Lukovica in Krašnja združeni v uradno okrožje Lukovica. Občinska pisarna v Krašnji je bila zaprta in prenešana v Lukovico, kjer se sedaj upravlja obe občini pod enim komisarjem. Prebivalcem Krašnje to seveda ni bilo po godu in so večkrat prosili, naj se jim kakor koli pomaga. Deželni svetnik je sedaj odredil, da so vsak teden enkrat tudi uradne ure za prejšnjo občino Krašnjo v Krašnji.

Priročnik za gorenjske šole vodje. Okrožni šolski svetnik Helmut Präscher v Kamniku je izdal priročnik za mlade šolske vodje na Gorenjskem z naslovom: »Die Aufgabek. Gorenjski tednik pravi, da je to prvi posrečeni poskus, da se da na Gorenjskem na težkih in odgovornih mestih služečim učiteljem navodilo, s katerim bodo zmogli svoje velike naloge.

Novice iz Litije. Krajevni skupinski vodja Rohm je 4. marca uvedel v službo novo voditeljico ženstva Radischnig, ki je ta dan tudi že govorila zbranim sodelavkam o nalogah žene v vojni. Dne 6. in 7. marca izpeljala nabirka za zimsko pomoč je vrgla 4700 M. Pri tem so si stekle velike zasluge požrtvovalne žene iz Litije in litijski SA možje.

Gorje pri Bledu. Pred nedavnim je bilo zborovanje članov stranke v Gorjah. Na zborovanju se je poslovil okrožni vodja dr. Hochsteiner od dosedanjega skupinskega vodje Dippolda, ki je sam prošel za odpustitev. Krajevno skupino je sedaj prevzel vodja žage »Golana« Leitner.

Krajevne voditeljice ženstva iz radovljiškega okraja so imele solanje na Bledu. Učile so se zlasti, kako se da s skromnimi sredstvi izdelovati čedne in lične igrače. Solanje je bilo zaključeno z večurno zabavno prireditvijo.

ga je padlo 30.4 mm. Naslednje leto, 1939, je imelo 8 deževnih dni in 47.7 mm dežja. Tudi leta 1940. je bil marec razmeroma prav lep in topel. Bil pa je nekoliko bolj moker. V 8 dneh je padlo 83.5 mm dežja. Zelo deževen pa je bil marec leta 1941. Takrat je močno deževalo. V 11 dneh je ombrograf zaznamoval kar 131 mm dežja. Lanj je bilo sicer 16 deževnih dni, a padlo je le 46.3 mm dežja. Tako vidimo, da smo imeli v zadnjih 5 letih marca razmeroma lepo in toplo marčno vreme, pa le malo dežja. Kakor je pričakovati, bo najbrž letošnji marec odnesel rekordno nizko številko deževnih dni in tudi prav nizek rekord mokrote.

— Zalni venci, aranžmaji, izbira lončnic in cvetja — »ROZA«, cvetličarna.

— Po stoječih vodah led. V nedeljo se je jutranja temperatura dvignila nad ničlo. Zaznamovan je bil jutranji minimum + 2.2° C. Barometer je v nedeljo dosegel stanje 769.9 mm. V ponedeljek zjutraj pa je nastopilo nekoliko hladnejše vreme. Po stoječih vodah, zlasti po barjanskih jarkih in mlakazah se je napravila tanka ledena skorja. V soboto je bil zaznamovan temperaturni dnevni maksimum + 9.2° C. v nedeljo najvišja temperatura + 11.3°. V ponedeljek najnižja jutranja temperatura — 2° C. Barometer v ponedeljek 768.7 mm. V ponedeljek zjutraj ni bilo ne megle, ne slane.

Iz Šmartna pod Šmarno goro.

V petek, dne 5. marca je imel okrožni govornik Eixelsberger zborovanje kmetov v Šmartnem. Razpravljal je zlasti o načelih pridelovalne bitke. Predzadnje nedeljo je govoril v Tacnu prebivalstvu okrožni vodja Kuss. Orisal je politični in vojaški položaj in naloge, ki so s tem nastale za vsakega posameznika. Celo ob strani stoječi ali s sovražnimi novicami prepojeni so mogli izvedeti iz njegovih navdušenih izjav, kako veličanska in nepremagljiva je moč Nemčije. — Delavcu Rudolfu Zormanu je po daljšem bolehanju umrla njegova 32 letna žena Marija. Pet nedolčnih otrok, med temi par dvojčkov, je ostalo brez matere.

Poroka. V Ratečah sta se poročila Alojzij Erlih in Ursula Kerštajn.

S Spodnjega Štajerskega

Vitez železnega križa s hrastovim listom doma iz Radgone, 6. marca letos je bil podeljen vitez železnega križa in polkovniku Johanu Micklu poveljniku brigade oklepnihi grenadirjev kot 205. vojaku nemške oborožene sile hrastov list k dosedanjemu odlikovanju. Polkovnik Mickl je že 13. novembra 1941 kot poveljnik polka oklepnihi grenadirjev pred Tobrukom dobil viteški križec železnega križa. Sedaj se je pa posebno izkazal v obrambnih bojih pri Rževu v decembru in letos v januarju. Odlikovani polkovnik se je rodil leta 1893 kmetu Matiju Micklu v Zenkovcih pri Radgoni. L. 1914 je bil poročnik pri obmejnem polku. Od leta 1920 pa je bil dalj časa v 5. kolesarskem bataljionu nekdanje avstrijske vojske. L. 1938 pa je postal podpolkovnik in bil imenovan za poveljnika oklepnege oddelka.

Matura v Mariboru. Pred nedavnim so opravili učenci 8. razreda na Tegetthoffovi gimnaziji v Mariboru maturo. Zrelostni izpit je napravilo vseh 17 učencev alaturicentov.

Obrotniški jubilej. Te dni je praznoval 20-letnico ustanovitve svoje obrti ključavničarski mojster J. Jevšek iz Maribora. Mariborski dnevnik se ga spominja kot vnetega Strankinega delavca.

Rekord v porokah. Prva polovica meseca marca je prinesla izredno veliko porok v Mariboru. Medtem ko se je v zadnji polovici meseca februarja poročilo le 41 parov, se je v prvi polovici marca poročilo v Mariboru kar 72 parov.

40-letnica poroke. Včeraj sta praznovala v Mariboru 40-letnico poroke višji skladiščnik Ignac Aršič in njegova soproga Adela, Aršič je že 16 let inkasant trdkve Schenker & Co.

Srebrna poroka v Celju. Zakonca Franc in Flora König sta 16. marca praznovala srebrno poroko. Graški dnevnik ob tej priliki poudarja privrženost Königove družine k Reichu. Slavja so se poleg drugih udeležili okrožni vodja Dorfmeister in vsi uradni vodje celjskega okrožja.

Smrtna kosa. V Mariboru so umrli: 72letni bolniški strežnik Ivan Majhenič, 81 letna zasebnica Karolina Köhler iz Studencev, 81letna zasebnica Marija Vabič roj. Sunko, 79letni občinski revež Anton Smisel, sinček železn. namestnica Emilia Zupce iz Studencev, 80letna hišna posestnica Barbara Kolar iz Studencev, Jakob Dvoršak iz Pobrežja, 87letna Marija Skube roj. Jurjevič, pri Sv. Miklavžu pri Ptujju je umrla 82letna vdova ravnateljka realke Matilda Miki roj. Repič, v Celju je 17. marca umrl veleposelnik Franc Plaskan iz Orle vasi pri Brašovčah. Rajni je bil znan po vsej savinjski dolini. Bil je izredno velik, meril je skoraj dva metra. Dolgo vrsto let je bil tudi zapriseljenec cenilce pri okrajnem sodišču. Težakal je 72 let. V Celju je umrla 74letna Doroteja Pistevek. V Ormožu je umrla Pepi Majerič. — Na severnem bojišču je padel 23letni Anton Ferlež, dobrovoljec v polku gorskih lovec, doma iz Maribora. Na srednjem vzhodnem bojišču je padel podčastnik v polku oklepnihi lovec 22letni Gerhard Heidelberg, doma iz Šmartna v Rožni dolini.

Gledališče

Opera:

Torek, 23. marca, ob 17: »Traviata«. Izven. Gostovanje Zlate Gjurgjenčeve, članice beogradske Opere. Zvišane cene od 35 lir navzdol.

Sreda, 24. marca, ob 17: »Thais«. Izven. Cene od 35 lir navzdol.

Cetrtek, 25. marca, ob 17: »Evgenij Onegin«. Izven. Gostovanje Zlate Gjurgjenčeve.

Petek, 26. marca, ob 17: »Janko in Metka«. Red B.

Gostovanje Zlate Gjurgjenčeve, članice beogradske Opere. Danes bo pela priljubljena pevka eno svojih posebno dognanih partij: Violetto v Verdijevi »Traviati«. S to partijjo je postala pri nas posebno popularna. Pevsko zvestveno podani lik in igralsko izjemno karakteriziran je zapustil v spominu gledalcev najboljši dojem. — Alfreda bo pol Čuden, četa Janko. Ostala zasedba: Flora — Polievica, Anina — Ramakova, Gaston — B. Sanein, Doupoul — Anžlovar, Obigny — Dolničar, dr. Grenvil — Lupa. Dirigent D. Zehrer; režija in scena: C. Debevec; zborovodja: F. Simontić; koreograf: inž. P. Golovin.

Drugo gostovanje Zlate Gjurgjenčeve. V četrtak, 24. t. m. bo pela glavno žensko partijjo v Čajkovskega operi »Evgenij Onegin«. Tudi kot Tatjana je že znana in cenjena pri občinstvu. Opozarjamo na njen nastop v tej partijji, kjer ima priložnost, da ustvari povsem nasproten lik kakor je Violetta. Ostala zasedba partij bo obhajala, Violetna bo pel Janko, Oigo — Golobova, Lenskega — Sladoljev.

Drama:

Torek, 23. marca: Zaprt. Sreda, 24. marca, ob 17:30: »Prava ljubezen«. — Premiera. Red Premierski.

Iz Hrvaške

Ustanovitev katoliške župnije v Šidu. Na prošnjo katoličanov v Šidu je hrvatsko notranje ministrstvo dovolilo ustanovitev katoliške župnije v tamošnjem kraju. Dosedaj je Šid spadal pod katoliško župnijo v Gibraru.

Pospeševanje glasbe in petja med delavstvom. Kulturno-prosvetni odsek Hrvatske delavske zveze je razposlal na vsa delavska društva v NDH okrožnico, s katero jim priporoča ustanavljanje pevskih in glasbenih odsekov in društev.

Industrijska podjetja v NDH. Po zadnjih statističnih podatkih ima NDH 1600 industrijskih podjetij z okoli 2200 pogoni.

Proslava četrte obletnice obstoja slovaške države. Dne 14. t. m. so tudi v Zagrebu slovesno proslavili četrto obletnico obstoja slovaške države. Dopoldne ob enajstih je bila slovesna služba božja v stolnici, katero je opravil ob številni asistenci prevz. dr. Salis Sevis. Navzoč je bil slovaški poslanik v Zagrebu dr. Josip Ciekler z vsem osebnim slovaškega poslanstva, diplomatski zastopniki ostalih zaveznih držav, člani hrvatske vlade in raznih hrvatskih kulturnih in gospodarskih ustanov. Poglavnik je zastopal general Ivo pl. Perčević. Po zahvalni službi božji je bil na slovaškem poslanstvu velik sprejem.

Nova zakonska odredba v Zagrebu. Na predlog hrvatskega notranjega ministra je Poglavnik NDH podpisal zakonsko odredbo, po kateri lahko hrvatsko notranje ministrstvo zaseže ne samo prazna stanovanja in sobe, temveč tudi opremljena stanovanja za nastanitev državnih civilnih ali vojaških funkcionarjev. Uredba točno določa, koliko stanovanjskih prostorov sme imeti na razpolago posamezna družina. Tako odredba predvideva, da sme imeti posamezna oseba ali zakonski par brez otrok samo eno sobo, družine z otroki dve ali tri sobe. Za ločene osebe, ki žive skupno z otroki, sta določeni dve sobi. Osebe, ki izvršujejo svoj poklic doma, smejo po objavljeni uredbi imeti še poleg stanovanjskega prostora tudi delovno sobo.

Palata višje pedagoške šole. V zagrebškem Maksimirju bodo v kratkem pričeli zidati palačo za višjo pedagoško šolo. V palači bo imela svoje prostore tudi mešana ljudska in mešana nižja srednja šola. Poslopje bo moderno zidano ter bo v njem prostora za 1000 dijakov. Stroški za postavitev novega šolskega zavoda bodo znašali okoli 20 milijonov kun.

Ustanovitev telovadnega društva v Zagrebu. Z zakonsko odredbo hrvatske vlade so v Zagrebu ustanovili Hrvatsko telovadno društvo, ki ima svoje prostore v palači doma bivšega Hrvatskega Sokola.

Iz Srbije

Srbija se je odločila za Evropo. To misel je razvijal srbski prosvetni minister Velibor Jonić na velikem ljudskem zborovanju v Nišu, kjer se je bilo zbralo okoli pet tisoč ljudi iz mesta samega in njegove okolice. V nadaljnjih izjavanjih je minister poudarjal, da je samo na ta način mogoče, da se ohrani srbski narod in da si samo na ta način lahko zagotovijo v novi Evropi tisto mesto, ki mu pripada.

Formiranje delovnih skupin občinskih uslužbencev. Da bi poljedelska delavnost beogradske občine ne trpela zaradi pomanjkanja delovnih moči in da bi občinski uslužbenci s svojim vzgledom dali dokaz svojega visokega pojmovanja državljanjskih dolžnosti in da bi se občinska zemljišča čim boljše obdelala, je predsednik beogradske občine Drago Jovanović izdal odredbo o formiranju delovnih skupin iz kadra občinskih uslužbencev. V delovni skupini morajo sodelovati prav vsi občinski uradniki in uslužbenci, od ravnatelja pa do zadnjega sluga in ne oziraje se na spol, poklic ali položaj. Dela bodo trajala najmanj devet tednov, ter jih bo treba opravljati v marcu, aprilu in maju vsak dan od 8—14 ure.

Reden šolski pouk v Beogradu. Ljudske šole, ki o v Beogradu posebno v zimskem času delovale večinoma samo v skrajšanem pouku, so ta mesec zopet pričele z rednim vsakdanjim poukom. V kolikor pa je zaradi pomanjkanja prostorov v enem šolskem poslopju nameščenih več šol, imajo posamezne šole pouk vsak drugi dan.

Ladijski promet med Beogradom in Zemunom je sedaj urejen tako, da ladje vozijo desetkrat na dan v vsako smer.

Dobro razmerje med srbskim ljudstvom in bolgarsko vojsko. Sofijski dnevnik »Utrok« je pred kratkim objavil članek o vlogi in delovanju bolgarske vojske v Srbiji. V njem med drugim poudarja, da ni treba prav nič prikrivati dejstva, da je lansko leto srbsko ljudstvo sprejelo zasedbeno bolgarsko vojsko v Sumadiji z velikim nezapajanjem, ponekod celo sovražno. Po enoletni zasedbi teh krajev po bolgarski vojski se je pa, po zahtevanju omenjenega sofijskega dnevnika v odnosu srbskega ljudstva do bolgarske vojske, zgodil čudež. Disiplinirana bolgarska vojska je povsod vpostavila in zagotovila red ter je upornike v notranji Srbiji likvidirala. Ti so posebno v okolici Niša poskušali s svojim rovarjenjem motiti pomirjevalno in prijateljsko vlogo bolgarske vojske, toda že meseca marca lanskega leta so bila vsa uporiška gnezda uničena. »Utrok« zaključuje nato svoje poročilo s trditvijo, da vlada med Srbi in Bolgari sedaj popolno soglasje.

Cetrtek, 25. marca, ob 17:30: »V Ljubljano je daljmo«. Red Cetrtek.

Roberto Bracco: »Prava ljubezen«, dialog v treh dejanjih. Osebe: Helena — Vida Juvanova, Hugon — Jan, natak — Verdoni, krmarija — Kraljeva, Šofer — Kokič. Dejanje se godi v predmestju majhnega hotela, v sobi zakotnega hotela na delati in v zakonski spalnici. Delo je režiral Jože Kovič, Premiera bo za abnoma Red Premierski v sredo 24. t. m. ob 17.30.

Naznanila

RADIO, Torek, 23. marca: 7.30 Napovedi romane, 8. Napovedi čas; poročila v italijanskem. — 12.45 Plošče. — 12.30 Poročila v slovenskem. — 12.45 Laska glasba — 13. Napovedi čas; poročila v italijanskem. — 13.30 Poročila v hrvoškem. Poveljstva Oboroženih Sil v slovenskem. — 13.12. Pesni italijanske zemlje: orkester vodi dirigent Petralia. — 14. Poročila v italijanskem. — 14.10. Koncert radijskega orkestra: vodi dirigent D. M. Sijaneec. Laska glasba. — 15. Poročila v slovenskem. — 17. Napovedi čas; poročila v italijanskem. — 17.10. Pet minut gosposla X. 19.15. Koncert violončel. Luigia Ciaraparra pri klavirju Enrichetta. Poveljstva Oboroženih Sil v slovenskem. — 19.45. Valčki, polke in mazurke. — 20. Napovedi čas; poročila v italijanskem. — 20.20. Komentar dnevnih dogodkov v slovenskem. — 20.30. Godbo posadke IX. zone Camiele Nere vodi dirigent Somando. — 21.10. Italijansko glasbo vodi dirigent Armando La Rosa Parodi. 22.20. Kvester pesni; vodi dirigent Angelini. — 22.45. Poročila v italijanskem.

LEKARNE. Nočno službo imajo lekarn: mr. Bunkarič, Sv. Kriška trg 9; mr. Raznor, Miklošičeva c. 20; mr. Marmayer, Sv. Petra c. 78.

no ob Savi 16; Korbar Marija roj. Čelešnik, 68 let, vdova plesarskega mojstra, Dolenska cesta 48; Knez Marija, sestra Korona, 36 let, solska sestra, Vidovdanska cesta 9; Brekšev Jerica vdova Brun, 86 let, zasebnica, Lepi pot 3; Dekleva Anina, 76 let, profesor glasbe v pokolu, Funtkova 95; Tomine Ivana roj. Kev, 68 let, žena železniškega zvanika v pokolu, Galjeva 73; Veber Ursula roj. Kanenik, 73 let, vdova mlarskega mojstra, Rožna dolina, Cesta XV-9; Smerekar Božo 3 in pol meseca, sin železniškega uslužbenca, Sv. Petra cesta 81; Gornik Marijeta roj. Turk, 73 let, vdova posestnica, Vidovdanska cesta 9; Čretnik Viktorija roj. Brizšek, 79 let, vdova finančnega inšpektorja, Bilewsova cesta 32; Pirman Franc, 73 let, železniški uslužbenec v pokolu, Vodmatška ulica 17, in Oblak Ivan, 80 let, učitelj, Tržaška cesta 85.

V ljubljanski bolnišnici umrli: Rebernik Marija roj. Dretnik, 45 let, žena voznika električne cestne železnice, Subičeva ul. 3; Cerv Franc, 64 let, mestni trojarski paznik v pokolu, Gerbičeva ulica 16; Auer Karol, 26 let, uradnik, Prečna ulica 8; Mitlić Djordje, 33 let, uradnik, državnih železnic, Bezenkova 31; Dolenc Franc, 33 let, gostilničar, Vrhnika, Cankarjev trg 3; Milhofer Marija roj. Schifman, 77 let, vdova privatnega uradnika, Resljeva cesta 31; Bevič Marija roj. Remskar, 43 let, Tržaška cesta 5; Čiber Janez, 39 let, šofer, Mirovodna 1; Sabar Janez, 22 let, Radovičeva 57, Metlik-Gromelj; Uranič Andrej, 45 let, poselnik, Jarša 4, občin Jelač; Jelenovec Ivana, 2 leti, hči dnarja, Sinja gorica 17 pri Vrhniki; Lap Frančiška, 84 let, zasa, vzgojiteljica, Zelnik 4, in Mala-vašič Ciril, 45 let, trgovec, Vrhnika.

Poizvedovanja

Naša sta se dva ključa na obroču. Lave se v Rožni ulici 41-1, desno.

Naše sedanje visoke številke niso nič novega

Dandanes smo navajeni, da kar tako šarimo z visokimi številkami. Pa to ne le na področju fizike in zvezdoslovja, kjer sliši imenovati bilijone in trilijone, ne da bi se pri tem kaj začudili. Celo na denarnih trgih se nič več ne čudimo visokim številkam, ko smo bili med prvo svetovno vojno tudi navajeni šariti z milijoni za prazen nič. Navzlic temu si domišljamo, da so visoke številke lastne samo našemu času, vendar so take visoke številke imeli tudi že v starem veku.

Že v staroveškem finančnem svetu so imeli mnogo takega, kar ni skoraj nič manjše kot sodobno velikostno razmerje. Največje premoženje starega veka je bilo Krasovo in so ga cenili na 7000 talentov. Talent je veljal v današnjem denarju okrog 30.000 lir, torej je premoženje bogati Kras 21 milijonov lir, — vsoto, ki je bila glede na tedanje kupno moč in na tedanje razmere tako visoka, kot so zdaj milijarderske bogatije. Pravilnost podatkov o Krasovem premoženju je potrjena tudi s tem, da je dal o priliki svojega triumvirata pogostiti rimsko prebivalstvo. Zasedlo je 10.000 milj, pri vsaki mizi je bilo 20 oseb; torej je iz svoje lastne blaginje pogostil 200.000 ljudi, kar ni majhna stvar.

Največ dolgog je imel v starem veku Krasov tovariš Cezar, ki se je zaradi svojega načina vladanja zadolžil pri raznih osterubih za dva tisoč talentov. Ko je bil izvoljen za državnega upravitelja v Španiji, ga njegovi upniki niso pustili prej odpotovati, dokler ni Kras postal njegov porok za 850 talentov. V Španiji si je Cezar pridobil mnogo zaslug in je tudi mnogo zaslužil, tako da je ob svojem povratku poplačal vse svoje dolgeve in je ostal odslej bogataš. Po pontinski in numidijski vojni je izročil državnim blaginjam zaklade v vrednosti 20 milijonov lir.

Manj znano je, da so bivala taka bogastva tudi že 2000 let prej, in sicer v starem Babilonu, kjer sta obe bančni podjetji »Egibi in sinovi« in »Murašu in drugi« imeli v rokah vse denarstvo ob zakonito določenih obrestih 20 odstotkov, če je bilo za podlago srebro; in 30 odstotkov, če je bil za podlago črčen — zakaj v navadi je bilo, da je bila žetev zasežena že pri setvi.

Neskončno bogastvo si je pridobil Aleksander Veliki. O priliki njegove svatbe s hčerjo Darija je svoji vojski poplačal dolgeve v znesku 20.000 talentov, (pa izračunaj, koliko milijonov je to v sedanjem denarju!). Pri tem si lahko mislimo, koliko denarja je še imel v svoji državni blaginji!

Keopsova piramida

Velikanske številke so povezane tudi z nekaterimi slavimi stavbami starega veka. Tako je bilo po Herodotovih navedbah zaposlenih pri gradnji Keopsove piramide 100.000 delavcev in sicer 20 let, kar bi lahko primerjali z uporabo delovne moči pri gradnji Panamskega prekopu, ki je najobsežnejša tehniška tvorba nove dobe. Ta piramida sestoji iz 210 plasti in vsebuje 2.500.000 posameznih kvadratov. A ne le tehniško, tudi znanstveno so številke Keopsove piramide jako značilne. Stari Egipčani so brez dvoma obvladali zvezdoslovne podatke, ki so si jih morali novodobni strokovnjaki šele po večletnem raziskovanju pridobiti. Tako je na primer že na tej piramidi označeno trajanje krogoteka precizije enakonočja (25.827 let), kar je težko določiti. Obseg piramide v višini tal kraljeve grobnice meri natančno 25.827 piramidnih col. To je merilo, ki je skoraj povsod uporab-

ljeno in je zaznamenovano tudi na granitni plošči pri vходу v kraljevo grobnico. Ni čudno, da ne manjka niti Ludolfovo število, ki označa razmerje med premerom in obsegom kroga in ki ga je Ludolf van Ceulen v 16. stoletju iznova iznašel.

Mogočne številke najdemo tudi v Babilonu. Po Herodotu je imelo mesto obliko kvadrata s stranico 22 km. To je približno toliko, kolikor meri severno-južni premer Velikega Berlina. Herodotovi podatki so potrjeni z današnjimi raziskavami. Obzidje ob Evfratu je bilo visoko 20 m in dolgo 30 kilometrov! Zatorej je imelo mesto Babilon rajši več ko 2 milijona prebivalcev.

Za naše pojmovanje so tudi nenavadne mere posrednih zgradb. Obeliski, ki so bili iz enega samega kosa, so bili visoki po 45 m. Najmogočnejši skulpture te vrste se nahajajo pri Jupitrovem templju v Baalbeku, v stari Palmiri. Ob vzhodni templja, v višini 6 metrov, so vzdani kvadrati, ki so široki 4,26 m in visoki 4,60 m in to v dolžini 21 metrov, kar ustreza teži 1 milijon kilogramov.

Tudi kupola znane Teodorikove grobnice v Ravenni sestoji iz velikanskega monolita s premerom 11 metrov in z višino 3 metrov, ki so ga bili iz Istrije pripeljali v Raveno.

In kakšne so mere staroveških predorov? Kralj Hiskija je v 7. stoletju pred Kr. dal graditi vodovod za Jeruzalem, in ta vsebuje 535 m dolgi predor, ki je bil najdaljši v starem veku. Čudno je, da poteka v krivulji črke S. Začeli so ga na obeh koncih, pa so delavci natančno v sredini trčili skupaj. Še daljši (835 m) je bil predor vodovoda na Samosu in sicer v 5. stoletju pred Kr. Tudi tu je bila razlika pri snidenju delavcev le majhna, komaj 1 meter. Kako so v podzemlju dobili pravo smer, se pa ne bo nikdar pojasnilo.

Velikanski so bili rimski vodovodi. Od 14 vodovodov v Rimu, je bil dolg vodovod Aqua Marcia 90 km. Aqua Claudia pa 150 km, in to je dolžina, ki jo je tudi dandanes le izjemoma dobili. V Rimu je prišlo na vsakega prebivalca po 500 litrov vode na dan.

Vojska in ladje

Jako zanimive so številke velikih staroveških armad. Največja, to je Kserkesova armada proti Grčiji, je štela baje 1 in pol milijona vojakov, med njimi je bilo seveda največ 100 tisoč pravih, uporabljenih vojščakov. Kserkesovo brodogradništvo je bilo pač največje, kar ga je bilo kdaj na morju. Vsebovalo je 3000 prevoznih ladij in 1200 bojnih ladij. Le še enkrat v zgodovini, in sicer v srednjem veku, v bojih Mongolov proti Japoncem, se je pojavilo slično bro-

dovje. Vsebovalo je 4000 ladij, a jih je tajfun vse uničil.

Mere staroveških ladij niso bile prav nič majhne. Ladja, ki je pripeljala vatikanski obelisk v Rim, je bila 2500 tonska. Slavni trojambornik Hiera iz Sirakuze, ki ga ni bilo moči zasidراتi nikjer drugje v Sredozemskem morju kot v Aleksandriji, je bil 6000 tonski in je bilo na njem prostora za 4000 veslačev, ki so veslali tako, da je plula ta ladja z naglico 9 km na uro. Manjše ladje pa so plule tudi s hitrostjo 15 km na uro.

Potovanje po suhem je prav za prav po odličnih rimskih cestah prav hitro potekalo. Rimске ceste v Alpah so bile na višinah 2300 m. V nobeni rimski garniziji pa niso bili noben dan brez svežih ostrig in morskih rib.

Iz starega veka izhajajo tudi najdaljša pot, kar so jih sploh kdaj opravili ljudje v strnjanih vrstah. Vojaki Aleksandra Velikega so prehodili na svojih pohodih iz Macedonije v Egipt, nato skozi južno Azijo do Indusa in nazaj skozi Babilon v Macedonijo najmanj 30.000 km, torej tri četrtine zemeljskega obsega! Drugi rekord na tem področju dobimo v srednjem veku, ko so Mongoli na pohodu v srednjo Evropo prehodili 18.000 do 20.000 km. Šele na tretjem mestu je Napoleonov pohod v Rusijo.

Cene in razkošje

Življenje v starem veku je bilo sorazmerno z vrednostjo denarja neskončno poceni. Navzlic temu pa so zahtevali za luksuzne predmete take cene, ki se nam dozdevajo naravnost blazne. Tako je bilo treba v dobi cesarja Avgusta plačati za kilogram škrlataste barvane volne iz Tira kar 6000 lir. A če pomislimo, da so dobili iz 10.000 škrlatnih školjk komaj 1 gram škrlatnega barvila, se taki ceni že nič več ne čudimo. Še dražja je bila svila. V času perzijskih vojn, ko svile ni bilo moči dobiti iz Daljnega Vzhoda, je stal kilogram svile do 70.000 lir. Še v dobi rimskih cesarjev je stal kilogram škrlataste svile 20.000 lir. Prav težko si predstavljamo, kakšno razkošno življenje so imeli tedanji imoviti krogi in kako neizmerno veliko so morali imeti denarja.

A tudi samo kot časovna doba je stari vek povsem oddeljen našemu pojmovanju. Manjka nam sleherno merilo, da bi se mogli z mislimi in čustvi pogledati v dobo pred več ko 4000 leti. Kar se je zgodilo pred 100 leti, to lahko razumemo in to dobo tudi precej poznamo od leta do leta. A čim gremo nazaj za letnico 1000 let pred Kr. rojstvom, se nam stoletje dozdeva kot časovna enota in pozabljamo, da že stoletje obsega tri človeške rodove z vsemi njihovimi usodami. In čež 2000 let bodo ljudje prav tako mirno šli mimo naših današnjih važnih dogodkov, kakor storimo mi s prvimi tremi tisoči leti naše zgodovine.

Prerokovanja

Ko so jeseni l. 1941 prerokovali meteorologi (vremenoslovci) na podlagi raznih obširnih računov v poteku zvezd in ritmičnih krivulj, da bo zima (1941-42) ena najhujših in najdaljših, sem se prdav boječe in strahoma odpravil za svojo pot. Strah me je bilo od znanstva in učenosti napovedanih grozot, pa sem stopil k našim pomagačem, k rožam in živalim. In sem videl, da se je podselek le za polovico tako globoko kot lani zaril v zemljo in da se je poljska miška prav malo skrila pod zemljo in si malo zrnja pripravila za zimo. Kar takoj sem vedel: učenjaški računi so napačni. Zima ne bo huda. Zakaj, če noče podselek umreti, mora

potisniti svoje koreninice tako globoko, da ne zmrzne — in miske se ne zarijejo globlje kot seže zmraz in imajo tem manjšo zalogo živil, čim milejša je zima. Ali ni to naravnost nepojmljivo, da se zatekamo k računanju in učenjakom, da verjamemo matematiki in prerokovanju iz zvezd le zato, da bi zvedeli nekaj vsakdanjih stvari, do katerih izlahka pridemo, če le imamo oči odprte in če le malo čutimo s prirodo? Če sem kdaj zapazil, da sedajo sinčice zmeraj samo na take žitne bilke, na katerih je žito najprej dozorelo in da si ose poiščejo le tiste sadeže, ki so najlepši in najbolj sočni, tedaj mi ni treba iti na kako biološko ali poljedelsko preizkuševališče, da bi šele ondi zvedel na podlagi poizkusov, katero žito je tisto, ki bo najprej dozorelo in najbolje za setev in bo najbolje obrodilo. Če ima človek bister pogled za sedanjost, za tisto, kar je, bo znal tudi marsikaj napovedati in prerokovati. Tudi dandanašnji ni izumrlo vedeževanje, tisto vedeževanje, ki ga ima kak ovčar, ko s svojo čredo že vnaprej sluti, kar se bo zgodilo, in vedeževanje kake stare ciganke, ki sklepa iz sedanjosti na blagoslov ali prekletstvo. — Ko sem letos objavil članek, kakšna da bo letošnja zima, sem prejel veliko pisem o tej zadevi. Preprosti ljudje so mi napisali prav duhovita opazovanja. Tako so mi n. pr. govorili o glistah-deževnicah, o poljih, gobah, mahovju, o pticah. To, kar so preprosti ljudje razbrali s peg in lis na kakem jabolku, se mi zdi veliko več vredno ko opazovanja sončnih peg. Če mi bo kak zvezdoslovec dokazal, da zavisi usoda jabolka od sončnih zakonov, tedaj bom razumel, da obratno ne bi obstojale spremembe sončnih peg, če ne bi imeli tik pred nosom zakonov o jabolku. Ali je to znano, da moremo z glistami bolje določiti tlak in mokroto kot z najboljšim barometrom in higrometrom? Ali je to znano, da polži, prav tako ko podgane v potaplajoči se ladij, brž pobegetjo, kadar jim preti voda, in pribeže na kamenja in pločve takoj, ko začne talna voda le malo naraščati? Ali se more moč sonca določiti s pogledom na žile kakega lista podobno kakor skušamo dognati bodočnost s pogledom na človeško roko? In ali se more dognati, ali mesec narašča ali pojema, če opazujemo rast drevia in vsebino njih močve? Lice prirode vas nikoli ne vara. Znanstveni računi nas pa zavajajo na kriva pota. Tu gre za to, kakšna razlika je med tistimi ljudmi, ki so

Trije zlati lasje
DEDAUSEVEDA
in vseh drugih vrst

Spisal Karel Jaronir Erben.

NOČ GA JE ZAJELA SAMEGA SREDI DREVES. ZATO SE JE RAZVESELIL, KO JE NALETEL NA KOČO, V KATERI JE ŽIVEL OGLJAR.

KRALJ GA JE ZAPROSIL, NAJ MU POKAZE POT IZ GOZDA, ON PA JE ODGOVORIL: »ZELO RAD, A ŽENA JE BOLNA, IN KDO BI TUDI HODIL PONOČI IZ GOZDA?«

Evropski velesejmi v letu 1943

Res je, da se je zaradi vojne skrčilo število evropskih velesejmov. Vendar bodo tudi letos velesejmi, po onih deželah, ki se jih vojna ne dotika neposredno. Tako bo bolgarski velesejm v Plovdivu od 26. aprila do 9. maja. Madžarska bo v Budimpešti priredila svoj velesejm, ki bo velikega pomena za vse podonavske poljedelske dežele. Danska bo imela svoj narodni velesejm v Fredericiji, Francija pa pripravila velesejm v Parizu, Marseilleu in Bordeauxu, in mednarodni sejem v Lyonu. V Švici bo velesejm od 1. do 17. maja v Baselu, od 11. do 26. septembra v Lausanni. Dva mednarodna sejma v Španiji bosta od 10. do 25. maja v Valenciji, a v Barceloni od 10. do 26. junija. Mimo tega bo v Španiji še pokrajinski sejem v Bilbauu (v avgustu) in v Saragosi (v oktobru).

še polnokrvni, živi, za življenje dovzetni in občutljivi, in med onimi, ki so od same logike že zdavnaj neumni in od vede nevedni. Tem veljajo one strašne besede: »In ker so mislili, da so pametni, so postali neumni.«

Izkrcavanje planinskih oddelkov v pristanišču, ki ga upravljajo italijanske čete.

Molčeči Stradivari

(Nenavadne zgodbe slavnihi gosli.)

Veliki mojstri violine so s svojim čuovinitim posluhom in tehniko igranja popolnoma očarali in ljudska domišljija je splela okoli njih čudežna pripovedovanja. Kralja gosli Tartini in Paganini sta bila na slabem glasu, češ da sta sklenila pakt s samim hudimcem. Pa tudi njih instrumenti, ki so jih izdelali največji mojstri, so bili prepleteni najrazličnejših pripovedk in legend. Dejansko imajo nekatere dragocene in slavne gosli svojo čudno usodo — in so na videz kot dragulji, ki naj prinese svojim lastnikom srečo ali bedo, življenje ali smrt.

V British Museum v Londonu so shranjene gosli, na katere je igral hudicev violinist Paganini do svoje smrti. Podaril mu jih je nek prijatelj umetnosti, ko je zaigral pri kvartanju trideset frankov. Odtlej dalje je hodil Paganini od lahkoživih zapravljalcev do skopih sebičnejšev. L. 1807 je igral samemu Napoleonu svojo vojaško sonato »Napoleon«, in sicer na struni »G«. Na tej sami struni je igral s tako neznanako tehniko, da so se mu vsi čudili. Pripovedka namreč trdi, da je zadavil svojo ženo in sicer samo zato, ker so mu bila njena čreva potrebna za »G« struno. Celo njegovi osebni prijatelji so ga obsojali zvez s hudimcem, kajti nikdo ni mogel na njegov instrument ničesar zaigrati. Naj je bil še tako dober violinist, ko je vzel v roko Paganinijevo violino, je bilo slišati vse polno samih disonanc. Paganini je namreč ugleševal strune le na nek polton, struno »G« pa je uglešal celó za terco višje.

Nenavadno usodo je imela tudi violina Amati, katere lastnik je bil neki Antonio Lolli. Ko je ta l. 1802 umrl, je njegova violina brez sledu izginila. Nekega zimskega dne l. 1812, ko je jahal kapetan konjeniškega regimenta Comte Armand d'Illesne preko zasneženih ruskih polj — njegovo četo so bili uničili Kozaki pri prehodu čez reko Berežino — je zagledal med pobitimi in zmraznjenimi vojaki nekoga, ki je bil oblečen v še dobro ohranjen kožuh. Comte Armand d'Illesne je že na pol obnemogel od mraza mrtevca sčel in našel na svoje veliko začudenje v podlogi kožuha vsito violino. Ko jo je grof prinesel v Pariz, se je izkazalo, da je violina Lollijeva. Toda nikdo ni vedel o zagonečni smrti Lollija ničesar povedati. V Parizu se je violina zopet izgubila. Šele čez deset let se je pojavila na Norveškem, kjer si jo je pridobil slavni violinist Ole Bull. Z nezmanjšano milino glasu je Ole Bull priredil z njo mnogo koncertov po Evropi in Ameriki. Leta 1880 je ta v Bergenu umrl in spet se je instrument neznanokam izgubil. In šele pred kratkim, l. 1938, jo je po dolgem času našel nek slikar v podstrešni sobi svoje hiše kraj velikega slapu Niagare v Ameriki in jo spoznal po Bullovem podpisu.

Kot »prinašalka smrti« je veljala tudi violina Romea Dannija. Ko je slednji leta 1799 igral nanjo v Genovi, je nenadoma umolknila in Dannini ni spravil iz nje nobenega glasu več. Sum zaradi nenavadnega dogodka je padel na njegovega nasprotnika Salvadora, ker je po tignil prej enkrat z lokom preko strun. Dannija je pozval na dvoboj, pri katerem pa je sam našel smrt. Toda Dannijevi sorodniki so pri-

segli krvno osveto. V naslednjih petnajstih letih je umrlo zaradi onemelih gosli nenaravne smrti nič manj kot 22 ljudi. Šele petdeset let pozneje je nek francoski fizik razvozljal uganke te violine. Koblica ima namreč posebnost, da pri močnem razgretju popusti. Ker je koblica Dannijeva violine pri tem popustila, so strune ohlapale in je bilo torej nemogoče spraviti iz instrumenta kakšen ton.

Nenavadna naključja violin nam je vedel poročati tudi Jean Meillet, znani zbiralec gosli. On je imel Irbunsovo violino, ki je bila za dobo tristo let v posesti neke ciganske družbe. Za to violino je bilo značilno, da je vsakdo, ki jo je imel, hitro obogatel, toda kmalu mu je tajinstveni instrument prinesel tudi smrt. Dokazano je, da je dejansko umrlo dvanaest ljudi, ki so podedovali to Irbunsovo violino, nenaravne smrti. Dva je pokopal meteor, eden je postal žrtev besnega bika, zadnjega je pičila strupena kobra...

»Le violon de morte« — to strašno ime je nosila neka druga violina, ki jo je Jean Meillet pred leti prodal v Ameriko. Med francosko revolucijo je bil ta instrument last družine De Ceradac. Vsi družinski člani pa so drug za drugim končali pod giljotino, le dvanaestletni Julien De Ceradac je ostal pri življenju. Ko je gorela njihova graščina, je mladi Julien otel od vsega bogatega premoženja edinole violino. Odtlej dalje je potoval kot poulični goslač in spremljal črne vozeve, na katerih so vozili žrtve krvavega odra. Žraven giljotine so pele njegove gosli neznanako lepo in tolzile nesrečne žrtve revolucije. Toda tudi ta mladi nedolžni violinist je končno našel strašno smrt

pod sekiro. Neka angleška princeza je dobila njegove gosli, toda bala se je njihovega prekletstva in prodala jih je Meilletu.

Mnogo slavnihi violinistov kot Dragonetti, Corelli in Paganini je vedelo poročati, da pomeni, če se struna med igranjem strga, bližnjo nevarnost. Leta 1846 je igrala violinistka Maria Milanollo v Parizu na svojo violino. Nenadoma je prekinil njen koncert vreščav glas — počila je struna. Ne da bi bila le malo osupla, je Marija smehljalje se in brezskrbno napela novo struno na instrument. Naslednjega dne je zbolela. Takoj je dala poklicati zdravnika, o katerem je mislila, da jo bo gotovo ozdravil. Toda nič ni pomagalo: naslednjega dne je umrla za hudo mrzlico. — Približno deset let kasneje je priredila njena sestra Terezija z isto violino v Kölnu na Nemškem violinisti koncert. Malo pred njenim nastopom je tudi njej počila struna. Tudi nje ni malenkostna nesreča niti malo presenetila. Silno ploskanje in odobravanje, ki je sledilo uspelemu koncertu, jo je prisililo, da je ponovno stopila na pozorišče. Ko je stopila na oder, se je smehljalje poklonila — v tistem trenutku pa je zagledala svojo mater vso prestrašeno in zaskrbljeno, ki spušča na oder železen zastor...

»Nazaj, Terezija!« ji je zaklicala mati.

Umetnica je vsa prestrašena stopila za korak nazaj in v naslednjem trenutku je zgrmel zastor z vso svojo težo na oder, na katerem je stala nesrečna Terezija.

Stradivari pa, o katerem menijo, da je izdelal vse, ali vsaj večino teh zagonečnih instrumentov — molči...

S. S. VAN DINE:

26

Umorjeni Kanarček

Jasno je bilo, da se je Spotswoode silno bal, da bi prišli v javnost njegovi odnosi do dekleta. Nekaj časa je molče gledal v stran.

»Razumem vas,« je končno izjavil. »Vendar pa bi bilo strašno, če bi prišle v javnost moje lahko-miselnosti.«

»To lahko preprečimo,« je pomirjujoče izjavil Markham. »Obljubim vam, da ne boste klicani, če to ne bo neobhodno potrebno... Zdaj pa bi rad vedel, če ste poznali nekega doktorja Lindquista, ki je bil, kakor so mi poročali, plesalkin zdravnik?«

Spotswoode je bil očividno v zadregi.

»Nikdar nisem slišal tega imena,« je dejal. »Gospodična Odell mi ni nikdar govorila o svojih zdravnikih.«

»Ste morda kdaj slišali ime Skeel... ali pa vam je morda gospodična kdaj imenovala nekega Tonyja?«

»Nikdar!« je odločno odvrnil Spotswoode. Markham je umolknil, kar je jasno pričalo o njegovem razočaranju. Tudi Spotswoode je molčal. Čez nekaj časa pa je povzel besedo.

»Nerodno mi je priznati,« je izjavil, »vendar pa je resnica, da sem bil precej navezan na nesrečno mladenko. Upam, da je njeno stanovanje ostalo še tako, kot je bilo prej.« Nekoliko je okleval, nato pa je dejal s precejšnim glasom: »Tako rad bi ga videl še enkrat!«

Markham ga je prijazno pogledal, nato pa je zmajal z glavo.

»To nikakor ne bi bilo pametno. Telefonist bi vas takoj spoznal. Zelo verjetno so tam tudi častni-karji... in tedaj bi bilo nemogoče, da bi vas mogel še ščititi pred javnostjo.«

Spotswoode je bil videti razočaran, a ni rekel nič. Nekaj minut je vladala tišina. Končno pa se je Vance sklonil naprej in vprašal:

»Ali se morete spomniti, da bi se bilo zgodilo kaj nenavadnega v času, ko ste bili ob vrnitvi iz gledališča pri gospodični Odell?«

»Kaj nenavadnega?« je začudeno vprašal Spotswoode. »Ravno nasprotno. Pogovarjala sva se, ko pa sem videl, da je utrujena, sem ji voščil lahko noč in odšel, potem ko sva se dogovorila, da se sestaneva danes popoldne.«

»In vendar vse kaže, da je bil nekdo skrit v stanovanju ob času, ko ste bili v tam.«

»O tem skoraj ni nikakega dvoma! Iz njenega krika bi bilo mogoče sklepati, da se je prikazal iz skrivališča takoj za tem, ko sem zapustil sobo.«

»Ali niste prišli na to misel takrat, ko ste zaslišali njen krik?«

»Seveda. Ko pa mi je dejala, da ni nič in da naj grem domov, sem si razlagal njen krik na ta način, da je brčkone zadremala in zakrčila v spanju. Vedel sem, da je utrujena in ko sem jo zapustil, je sedela v naslanjaču poleg vrat. Zdelo se mi je, da je krik prihajal od tam... To je moje domnevo še bolj potrdilo...«

»Ta zadeva je silno zapletena,« je izjavil Vance in nekaj časa molčal. Nato pa je povzel besedo.

»Ste morda slučajno pogledali omaro v sprejem-nici? je bila odprta ali zaprta?«

Spotswoode je namršil obrvi, kakor da se trudi, da bi se spomnil, a brez uspeha.

»Mislim, da je bila zaprta. Če bi bila odprta, bi bil to brčkone opazil.«

»Torej bi tudi ne mogli vedeti, če je ključ tičal v ključavnici ali ne?«

»Gotovo ne. Ne mogel bi vam niti povedati, če je sploh kdaj bil tam kak ključ.«

Pogovarjali smo se še kake dobre pol ure, nato pa se je Spotswoode poslovil in odšel.

»Čudno,« je pripomnil Markham, »da se je tako resen mož pustil očarati od takega metuljčka!«

»Meni pa se to zdi popolnoma naravno,« ga je zavrnil Vance. »Vedno si isti nepopoljši vi mora-listi!«

XII.

Sumljivi dokazi.

Sreda, 12. septembra ob 9.

Naslednji dan ni samo mnogo doprinesel k razvoju zadeve Odell, ampak je ta dan Vance de-jansko posegel v delo policije. Skrivnostni primer ga je tako zanimal, da se je zavzel zanj; toliko bolj, ker je spoznal, da po navadni poti policija te uganke nikdar ne bo mogla rešiti. Markham ga je prišel iskat ob devetih, kakor je sam želel, in nas odvedel v svojo pisarno.

Heath nas je že nestrpno pričakoval. Zmago-slaven izraz na njegovem obrazu je pričal, da ima dobre novice.

»Stvar se ugodno razvija!« je dejal, kakor hitro smo sedli. Sam pa je bil preveč vesel, da bi mogel mirno sedeti. Stal je poleg Markhamove mi-ze in vrtel debelo cigaro med prsti. »Snoči ob še-stih smo ujeli našega gizdalina... Pa še kako le-po smo ga ujeli? Eden izmed policistov ga je opazil, ko je stopil iz avtomobila in krenil proti zastavljalnici. Policist je pomignil tovarišu, ki je bil v službi v isti ulici in oba sta šla za njim. Pridrutil se jima je še en stražnik in vsi trije so

planili na našega krasnega Tonyja prav v trenutku, ko je hotel zastaviti ta prstan.

Pri teh besedah je policist položil na mizo pred Markhama prstan iz platine s štirioglatim bi-serom.

»Bil sem v uradu, ko so ga privedli in takoj sem poslal Snitkina k sobarici gospodične Odell, da ji pokaže prstan in jo vpraša, če ga pozna.«

»Toda,« se je kakor slučajno oglašil Vance, »tega prstana plesalka ni imela na roki tisti večer, ko je bila umorjena.«

Heath je nekaj trenutkov zamišljeno gledal, nato pa je dejal:

»Saj to nič ne de. Vzet je bil iz znamenite skrinjice... ali pa se ne imenujem več Heath!«

»Res,« je zamrmral Vance in postal navidezno brezbržen.

»Zadeva je zdaj urejena. Tu imamo neizpodbi-ten dokaz, da je Skeel neposredno zapleten v zlo-čin: umor in rop!« je izjavil Heath, obrnivši se k Markhamu.

»Kaj pa pravi Skeel o tem?« je z velikim za-nimanjem vprašal Markham. »Brez dvoma ste ga nemudoma zaslišali.«

»Seveda!« je odvrnil narednik. »Zaslišali smo ga takoj. Trdi, da mu je dekle dala prstan pred tednom dni in da je potem ni videl več do pred-večerašnjim popoldne. Obiskal jo je po četrty uri popoldne, ko ni bilo sobarice. Vstopil je skozi stranska vrata, ki so bila odprta. Tudi odšel po isti poti. Priznal je tudi, da se je vrnil v dekleto ni bilo doma, je odšel domov in se ni ganil več. Trdi, da je igral z gospodinjjo do polnoči in pil pivo. Danes zjutraj sem zaslišal njegovo gospo-dinjo, ki mi je izpovedala isto. To pa seveda nič ne pomeni. Njegova gospodinja ni samo pijanka, ampak je bila že večkrat kaznovana zaradi tatvine.«

Temni oblaki nad nogometnim Livornom

Juventus premagal Livorno 3:0 — Točke: Livorno 35, Torino 34

V športnem življenju Evrope igra italijansko nogometno prvenstvo odlično vlogo. Šestnajst do-bro vigranih moštev se bori iz leta v leto, pa od nedelje do nedelje za naslov državnega prvaka. Doslej so odpravili brez odmora 25 nedelj, na po-sameznih tekмах pa je bilo od 5000 do 30.000 gle-dalcev. Potek prvenstva je zanimiv tudi za šport-nike, ki ga motrijo od daleč, samo po časopisnih poročilih. Nekateri simpatizirajo za Livorno, ali točneje povedano, za njegovo polno malho točk, drugi za Torino, ki se postavlja za najboljšo raz-liko v golih, ima pa tudi Juventus nekaj simpa-tizerjev — zaradi lepega imena, se je odrezal nekdo.

Zadnja nedelja je bila spet nenavadno živahna. Kdo bi si mislil, da jo bo enajstotica Livorna ta-ko krepko izkupil na gostovanju v Torino! To je gotovo, da so torinska tla vroča za vsakogar, ki tam poskuša svojo nogometno srečo. Juventus, ki je samo drugo moštvo Torina, je odpravila včeraj kandidata za prvo mesto v državnem prvenstvu s 3:0. Zdi se, kakor da so se nad Livorno pri-tepli črni oblaki in to ravno sedaj, ko je na tem, da dokodna svojo slavno letošnjo kariero na zelenem polju. Livorno, ki si je nekako rezerviral prvo me-sto na vrhu razpredelnice že od vsega začetka, je ostal to nedeljo brez točk, nekdo drugi pa se mu je nevarno približal...

Mislimo na enajstotico Torina, ki je igrala v Triestu. Igra je bila najbrže hudo resna in težka, zakaj Torino je odnesel vse izkupiček v točkah le s pičlo razliko v golih. Triestinci so zabili dva go-la, Torinci pa tri. Sploh se je Triestina v zad-njem času krepko opomogla. Preteklo nedeljo je igrala v Livornu neodločeno 0:0 in odtrgala sa-memu vodilnemu moštvu dragoceno točko, tokrat pa je bil trd oreh tudi za Torino. Točke, ki jih je zaslužil tokrat Torino so kajpada zelo dragocene, zakaj okoliščina, da zaostaja za Livornom samo še za eno samo točko, bo dala Torincem novega po-leta.

Po igrah zadnjih dveh nedelj se zdi, da je začel Livorno popuščati. Preteklo nedeljo je igral s Triestino neodločeno, tokrat pa je doživel že po-raz, ki mu ga je prizadejala Juventus. Kakor re-čeno, nad Livornom se zbirajo temni oblaki.

Kakor bomo videli v naslednjem, so bili izidi včerajšnje nedelje zelo presenetljivi in se je sreča nasmehnila tudi šibkejšim moštvom:

Trieste: Torino — Triestina 3:2.
Benetke: Venezia — Liguria 1:0.
Milan: Atalanta — Milano 1:0.
Vicenza: Vicenza — Lazio 1:1.
Firenca: Bologna — Fiorentina 1:0.
Rim: Roma — Bari 1:0.
Genova: Genova — Ambrosiana 1:0.
Torin: Juventus — Livorno 3:0.
Vrstni red in točke po 25. kolu: Livorno 35, Torino 34, Ambrosiana 32, Juventus 31, Genova 30, Bologna 28, Milano 27, Atalanta in Fiorentina po 25, Lazio 24, Roma 22, Bari 19, Liguria in Triesta-na po 18, Vicenza 17, Venezia 15.

Modena na vrhu

V vodstvu B razreda se je zgodila sprememba; Modena je premagala Udinese s 3:0 in se utaborila na prvem mestu preglednice. Podrobni izidi so bili: Napoli: Napoli—Pisa 1:1, Busto: Pro Pa-

Tob. tovarna : Mladika 9:2 (4:0)

Prijateljska tekma med Tobakarji in Mladi-karji ni nudila posebnega užitka, zlasti pa bi že-leli več »prijateljskega« značaja pri srečanju, pri katerem ne gre za točke. Šibkejšim igralcem bi svetovali, da si ogledajo ostre igre Ljubljane, Her-mesa in Marsa, da bodo dobili jasne pojme o športni ostrosti ali borbenosti in o nešportni su-rovosti. V ostalem je bilo moštvo Tobačne tovarne v stalni premoči, igra Mladike pa ni zadovoljila. Razlika v golih je nekoliko previsoka. Srečanje je bilo zanimivo zaradi tega, ker sta obe moštevni kan-didata za vstop v I. razred, njuna usoda pa bo odločena na kvalifikacijski tekmi. Po včerajšnji igri sodeč velja moštvo Tobačne tovarne za favo-rita. Sodeli je g. Dolinar.

Zaključek turnirja na Kodeljovem

Med seniorji je zmagal Bogataj — Bradeško šele na 3. mestu.

Včeraj so zaključili v Mladinskem domu na Kodeljovem lepo uspešni turnir namiznega tenisa za prvenstvo Kodeljovega in Most. Poročali smo že, da si je Hermes priboril prvenstvo moštev, da je Potočnik zmagal med juniorji in da sta si Bra-deško-Gabrovšek priborila naslov prvaka dvojice. Včeraj je bilo na vrsti še tekmovalje mešanih dvojic in seniorjev.

Mešani pari: Izmed petih parov sta nastopila v končni igri Bedenk-Požnen in Fugina-Subert. Zmagala sta Bedenkova in Požnen z 2:1.

Tekmovalje seniorjev. Prijavilo se je nepri-čakovano lepo število 42, kar dokazuje, koliko je med športniki zanimanje za igro z malo žogico. Od pomembnejših srečanj omenjamo naslednja: Bradeško : Recek 2:0, Strojnik A. : Makar 2:0, Bogataj : Tršinar 2:1, Strojnik S. : Subert 2:0, Po-točnik : Požnen 2:1, Merala M. : Moran 2:0, Gabrov-šek : Košak 2:0, Strojnik R. : Medved 2:0.

Pri ponovnih srečanjih za četrt finale so padli naslednji izidi: Bradeško : Potočnik 2:0, Bogataj : Strojnik R. 2:0, Strojnik R. : Bradeško 2:0 Stroj-nik R. : Počotnik 2:0, Bogataj : Bradeško 2:0. Bra-deško, ki je doslej zmagoval na vseh zadnjih tur-nirjih in si je med drugim priboril tudi naslov absolutnega ljubljanskega prvaka, je tokrat odpo-vedel. Končni vrstni red med seniorji je bil tale: 1. Bogataj (H.), 2. Strojnik R. (M.), 3. Bradeško (K.) in 4. Potočnik.

Zmagovalci vseh tekmovalnih skupin so pre-jeli lične diplome in praktična darila.

Atletske prireditve letošnje sezone

Službena objava lahkoatletске zveze štev. 2

Sporod prireditev. Za tekoče leto je odredila lahkoatletska zveza naslednje spored prireditev:

18. maja: tek čez drn in strn za vse moške in ženske oddelke;

tekem maja: izbirne tekme za veliko na-grado na 1 km; ženske propagandne tekme;

tekem junija: moško in žensko prvenstvo društev; tekmovalje na vabilo; mladinsko pokra-jinsko prvenstvo;

tekem julija: seniorski petboj ter mladinski in ženski troboj; društveno prvenstvo (1. preiz-kušnja A razreda); žensko prvenstvo Ljubljane; tekem avgusta: društveno prvenstvo (1. preiz-kušnja B razreda); žensko pokrajinsko prven-stvo;

tekem septembra: absolutno pokrajinsko prvenstvo A razreda (2. preizkušnja društvenega prvenstva); absolutno pokrajinsko prvenstvo B razreda (2. preizkušnja društvenega prvenstva); zaključno žensko tekmovalje; društveno prven-stvo A razreda (3. preizkušnja);

tekem oktobra: društveno prvenstvo B raz-reda (3. preizkušnja); tek čez drn in strn.

Datumi prireditev bodo postopno odredjeni v skladu s krajevnimi prireditvami in s koledar-jem državnega prvenstva. Društva, ki namera-vajo organizirati katerokoli zgoraj navedenih prireditev, morajo zaprositi za to pri zvezi tekem marca. Izdatki, kakor tudi dohodki prireditev bodo šli v breme, odnosno korist organizatorjev. Nagrade za vse tekme bo določila in razpisala zveza. Podrobne sporede za vsako prireditev je treba dostaviti zvezi na odobrenje 15 dni prej.

Tudi Finci znajo vračati milo za drago

Helsinki, 20. marca. s. V povračilo za napad, ki so ga 10. marca izvedli sovjetski vojaški od-delki na neko finksko vas v vzhodni Kareliji, so močni oddelki v zadnjih 24 urah učinkovito na-padli srednji odsek karelijskega bojišča. Finske čete so prodrele globoko za sovražnikove pos-tojanke ter onesposobile pomembno sovjetsko sre-dišče, z razstrelivom pognale v zrak železniško postajo z vsemi najraznovrstnejšimi napravami: skladišči, kretinami in aparati za signaliziranje, štiri viadukti, poleg tega pa so razdejali še dveje velikih poslopij, primernih za skladišče orožja, streliva in razstreliva. Dalje so na dva-setih točkah pretrgli železniško progo, dočim so bile sovjetske telefonske zveze pretrgane na zelo dolgih progah. Finski oddelki so poleg tega za-žgali osem skladišč živeža in krme, delavnico za sestavljanje avtomatičnega orožja, delavnico za po-pravljanje avtomobilov, v kateri je bilo mnogo vozil, pa tudi nekaj skladišč tekočega goriva in nadomestnih delov. V celoti je bilo pri tem na-padu razdejanih 84 poslopij, ki so jih bili upo-rabljali Sovjeti. Istočasno pa so na obeh straneh tega odseka drugi finski vojaški oddelki napadli sovražnikove prednje straže ter razdejali njihova oporišča in pobili 300 sovjetskih vojakov. Finske izzube so zelo majhne. Ta napad so podpirala tudi letala, ki so poleg tega sestrelila eno letalo vrste »Tomahawk« in pa šest lovskih letal vrste »1/15« ter poškodovala še nadaljna tri sovražna letala. Sodelovala pa so tudi pri uničevanju so-

vjetskih oporišč ter zadela z več tonami bomb raznega kalibra vse cilje, ki so jih imela namen napasti, nato pa so se brez lastnih izgub vrnila na svoja oporišča. Na Karelijski ožini so druga finska letala učinkovito napadla dvojice sovjetskih letališč, povzročila tam požare in razdejala po-slopja. Poleg tega so bombardirala zaklonišča čet v sovražnikove zaledju. Na bojišču pri Anusuu je finsko letalstvo učinkovito bombardiralo neko rusko vas, prpravno za taboreenje. Vsa letala so se vrnila v redu na svoja oporišča.

Preteklo noč so sovjetska letala letala nad Finskim zalivom in pokrajino zahodno od Hel-sinkija, niso pa metala bomb.

Hvalisanja o sili ameriške mornarice

Buenos Aires, 22. marca. s. Nedavne izjave ministra Knox o tem, da je ameriška mornarica močnejša, kakor pa je bila pred Peare Harbourjem, so z velikimi dvomi sprejeli njegovi rojaki sami, ki so se že navadili na hvalisanje mornariškega ministra. Njegove besede ne morejo polati črno-gledniki, ki se oglašajo v političnih in vojaških krogih sprito odkriti admiralov Woodwarda in Ramsaya o podmorniški nevarnosti, kajti ta odkrit-ja so dobila potrdilo v novici o potopitvi 32 ladij, o čemer govori posebno nemško poročilo.

Ljubezen Kristine Homanove

17

Premišljevala je, kako bi se mu zahvalila. Ne da bi še kaj vzela, samo da bi se mu zahva-lila, ga je hotela razveseliti. Saj je bil vselej tako vesel, kadar je pokazala, da jo njegovo delo zanima. Letos je njegovo delo res ni zanimalo, vendar se je potrudila in ga vprašala:

»Ali bi mi hoteli, čeprav sem sama, prebrati kako poglavje iz vašega novega dela?«

Vprašanje ga je navdušilo. Ze naslednjega dne je prišel z debelim slojem papirja. O tem je bil prepričan, da je prinesel v modrem omotu nekaj dobrega in okusnega.

V tujini je pisal s težavo, tu pa mu je šlo hitro od rok.

Ko je bral, ga je Kristina rada poslušala. Zgodba je bila lahka, polna sladkega in zrelega življenjskega soka. Ljubavna idila, ki se godi v malem mestu, podana v duhovitem Dickensovem slogu. Zgodba je tekla v enem samem dihu, ven-dar je bila logična do poslednjih malenkosti.

Kristina se je vedla, kakor na sprehodu: no-bene lepe cvetke ni prezrla, pri vsaki se je ho-tela zaustaviti. Bergegovno leposlovje jo je resnično osvežilo. Tri dni zaporedoma ji je bral, dokler ni prišel do konca.

Tudi pisatelj je bral z zadovoljstvom; med drugim in tretjim dnevom je šele prišel s pisa-njem do konca. Kristina mu je sledila v vseh

malenkostih. Kadar koli sta prišla do odlomka, ki je pomenil zanj biser leposlovja, je hotela o stvari govoriti. V vsem ga je razumela, kaj je hotel povedati. V misljenju je bila tenkočutna, njen okus pa je razodeval pesniško uglašenost. Kako mu je prišlo njeno razumevanje! Kako je bil srečen, ko je občutil, da sta si duhovno tako sorodna!

Ko se mu je na koncu zahvalila, je bila vi-deti vedra kakor nekdaj.

O njem pa ne bi mogli tega reči.

Misel, da ni zdrav, ji je zagrenila vedre tre-nutke, ki jih je pričaralo njegovo branje.

Opazil je, da ga motri. Nasmehnil se je in spregovoril:

»Sedaj bom dolgo lenaril. Delo je šlo hitro od rok; kmalu je bilo vse na papirju, kar je moralo biti napisano. In kdo mi je pri tem po-magal, ne da bi slutil?«

»Mislite mene?«

»Prav vas. In sedaj bi želel tudi od vas ne-kaj dobiti!«

»Od mene?«

»Od vas! Uganite, kaj bi rad! — Pesem! — Kaj bi si mogel drugega od vas želeli, gospa Kristina?«

Kristina je dolgo molčala. Že se je zdelo, da namerava vstati in kreniti h klavirju, odločitev pa je bila pretežka. Pot do klavirja se ji je zdela dolga in nevarna, kakor po jezeru, na katerem leži tanka plast ledu. Merila ga je s pogledom in ni vstala.

Nazadnje se je vendar odločila. Plaho in za-mišljeno je stopila h klavirju in ga odprla. Erik se je spomnil trenutka, ko jo je prvič presenetil med petjem. Ah, kako vitka in opojna je bila

takrat! Tudi sedaj se mu ni zdela drugačna, ko jo je motril od zadaj.

Segla je po velikem kupu not in si izbrala prvi zvezek, ki je ležal na vrhu.

»Temno, kako temno...«

Pela je oklevajoče in skoraj tiho. V vsakem zvoku je bilo slišati, da prihaja iz žalostnega srca. Nekatera mesta so bila prav zaradi tega tem lepša in tem bolj občutena. Kaj vse je mo-rala premagati, preden se je uklonila prijateljevi želji!

Ni pela do konca.

Ko je prišla do mesta — »najina ljubezen ne pozna ločitve...« — je utihnili in roki sta ji omahnila na bedra.

Ni zahtevala, tudi oči se niso orosile.

V zadregi je pogledala prijatelja in se trpko nasmehnila. V tem trenutku je bil že pri njej in jo nežno vprašal:

»Gospa Kristina, sem preveč prosil?«

»Tako ne more iti naprej. Duša draga, raz-vedriti se morate, pozdraviti se morate! Vaša pot ne sme voditi navzdol. Pozdraviti se morate in spet boste radi prepevali. To, kar je v vas, mo-rate obvladati — svojo umetnost, svoje življenje!«

Njene ustnice so zdrhtele, njene vlažne oči so se zalesketale. S težavo mu je odgovorila:

»Kako naj bi zmogla?«

»Povedal vam bom, kako. Kdor je umrl, se ne bo vrnil več na zemljo. Vaša umetnost pa, ki je živela od ljubezni, mora spet živeti. Prizade-vati si morate, da boste spet ljubili. Kristina, vaše življenje bo prazno, če ne boste oživila lju-bezni!«

Nenadoma je vstala in ga pogledala prestra-šeno, skoraj grozeče. Tudi Bergen je vstal in jo ljubeče prijel za roko.

Potem se je pomirila. Val nežnosti jo je spre-letel in iz vlažnih oči je kanil svetlikač se biser.

Nato je začutila dobro moško roko okrog pasu. Erik je jo poljubil na lica tako bratovsko in nežno, kakor poljubujejo tičke na krila.

Ljudi, ki čutijo, da se približuje ljubezen, spreleti najprej občutek blažene toplote; nevidno žerjavico, prijetno in nemirno, čutijo v sre-u.

Kristina je rekla, da ji je hladno.

Odkar je spoznala, kako je z njenim prija-teljem, je ni spreletel občutek toplote; še bolj hladno ji je postalo. Njeno vedenje je odsej ra-zodevalo še več zadržanosti in treznosti.

Bolečina, ki jo je prestala, ji ni poskrala vseh moči. To, kar je ostalo, je porabila za nežno in močno nalogo: da se je borila z vročo ljubeznijo tega moža. To je vedela, da je ne bo mogla vračati; ne tako kakor jo je sprejemala.

Za marsikatero žensko bi pomenilo prijetno igro zibati ljubečega človeka in se pri tem na-slanjati. Zadeva z Bergenom pa je bila drugačna in veliko bolj resna. Zena, ki v teh stvareh ne pozna nečimernosti, je negovala samo eno skrb: braniti se, ne da bi mu povzročila bolečino.

Tu ni bilo govora o sebični želji, da bi si zadržala prijatelja. Odkar si je bila na jasnem, kako je z njim, bi ji bilo najljubše, da bi od-potoval. Zaliti pa ga ni smela in ni mogla. Bil je predober do nje. Tako dober, kakor je morje globoko in kakor je nebo visoko